

TALLINNA TEHNIKAÜLIKOOL

Majandusteaduskond

Majandusarvestuse instituut

Finantsarvestuse õppetool

Annika Lundver

**EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIVI
2013/34/EL HALDUSKOORMUSE VÄHENDAMISE
EESMÄRGI TÄITMINE EESTIS**

Bakalaureusetöö

Juhendaja: lektor Monika Nikitina-Kalamäe

Tallinn 2016

Olen koostanud töö iseseisvalt.

Töö koostamisel kasutatud kõikidele teiste autorite töödele, olulistele seisukohtadele ja andmetele on viidatud.

Annika Lundver

Üliõpilase kood: 135151TABB

Üliõpilase e-posti aadress: annika.lundver@gmail.com

Juhendaja lektor Monika Nikitina-Kalamäe arvamus:

Töö vastab bakalaureusetööle esitatud nõuetele

.....

(allkiri, kuupäev)

Kaitsmiskomisjoni esimees

Lubatus kaitsmisele

.....

(ametikoht, nimi, allkiri, kuupäev)

SISUKORD

ABSTRAKT	5
SISSEJUHATUS	6
1 EUROOPA LIIDU NORMDOKUMENDID	8
1.1 Komisjoni teatis „Arukas reguleerimine Euroopa Liidus“	8
1.2 Strateegia „Euroopa 2020. aastal“	11
1.3 Euroopa väikeettevõtlusalgatus „Kõigepealt mõtle väikestele“ ja Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiv 2013/34/EL	12
2 EESTI RAAMATUPIDAMISE SEADUSE MUUDATUSED	16
2.1 Põhimõistetega seonduvad muudatused	17
2.2 Muudatused avaliku sektori raamatupidamises	22
2.3 Muudatused erasektori raamatupidamises	25
3 FINANTSVALDKONNA SPETSIALISTIDE SEAS LÄBIVIIDUD UURINGU TUTUVUSTUS JA TULEMUSED	30
3.1 Ülevaade küsitluse struktuurist ja küsitluses osalenutest	30
3.2 Uuringu tulemused.....	34
3.3 Järeldused ja ettepanekud	41
KOKKUVÕTE	45
SUMMARY	47
VIIDATUD ALLIKAD	49
LISAD.....	52
Lisa 1. Eesti hea raamatupidamistava ja Eesti finantsaruandluse standard mõisted raamatupidamise seaduses.....	52
Lisa 2. Bilansiskeem raamatupidamise seaduses.....	53
Lisa 3. Kasumiaruande skeem 1 raamatupidamise seaduses.....	56
Lisa 4. Kasumiaruande skeem 2 raamatupidamise seaduses.....	58
Lisa 5. Kohustuslikud lisad raamatupidamise seaduses	59

Lisa 6. Küsitlus	61
Lisa 7. Küsitluse tulemused	66
Lisa 8. Küsitluses esitatud kuus väidet	73

ABSTRAKT

Töö pealkiri on: Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiivi 2013/34/EL halduskoormuse vähendamise eesmärgi täitmine Eestis

Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiv 2013/34/EL ehk raamatupidamisdirektiiv rõhutab mikro- ja väikeettevõtjate halduskoormuse vähendamist nii Euroopa Liidu kui ka liikmesriikide tasandil. Sellest tulenevalt oli vajalik Eesti raamatupidamise seadusesse sisse tuua muudatused, mis aitaksid kaasa mainitud ettevõtjate halduskoormuse vähenemisele, säilitades samal ajal finantsaruannete läbipaistvust.

Bakalaureusetöö eesmärk on välja selgitada finantsvaldkonna töötajate arvamus, kas raamatupidamise seaduse muudatused täidavad raamatupidamisdirektiivi peamist eesmärki vähendada mikro- ja väikeettevõtjate halduskoormust, samal ajal säilitades finantsaruannete läbipaistvust. Lõputöö raames koostatud küsitluse vastuseid analüüsiti, kaasates kogu lõputööd läbivaid õigusakte ja teemaga seonduvaid artikleid. Bakalaureusetöö tulemusena leiti, et finantsvaldkonna spetsialistid on pigem arvamusel, et raamatupidamise seaduse muudatused täidavad raamatupidamisdirektiivi peamist eesmärki. Täpsemalt väheneb mikro- ja väikeettevõtjate halduskoormus, kuid samal ajal säilib finantsaruannete läbipaistvus.

Võtmesõnad: Euroopa raamatupidamisdirektiiv 2013/34/EL, halduskoormuse vähendamine, Eesti raamatupidamise seadus, mikro- ja väikeettevõtjad

SISSEJUHATUS

Bakalaureusetöö käsitleb Euroopa Liidu normdokumentidega kohaldamiseks tehtud muudatusi Eesti raamatupidamise seaduses, et täita direktiivi 2013/34/EL halduskoormuse vähendamise eesmärki. Teema on aktuaalne eelkõige finantsvaldkonna spetsialistide seas, kes puutuvad kokku raamatupidamise seadusega ning sellega seotud muudatustega. Lõputöö teema aktuaalsusele lisab rõhku ettevõtete rahvusvahelistumine, mis on saamas 2010. – 2020. aastate ettevõtluse suundumuseks.

Lõputöö eesmärk on välja selgitada finantsvaldkonna spetsialistide arvamus, kas raamatupidamise seaduse muudatused täidavad raamatupidamisdirektiivi põhilist eesmärki, vähendada mikro- ja väikeettevõtjate halduskoormust ning samas säilitades aruannete läbi- paistvust. Lõputöö mahulise piirangu tõttu on autor teinud valiku olulisematest raamatupida- mise seaduse muudatustest ning on kaasanud muudatused finantsaruannetega seotud põhimõistetes. Viimaste kaasamine on oluline, sest finantsaruannete koostamisel tuleb teada seal kasutusel olevaid termineid ning nende definitsioone.

Lõputöö esimeses peatükis antakse ülevaade Euroopa Liidu normdokumentidest, mis on seotud raamatupidamisdirektiiviga 2013/34/EL. Esmalt kirjeldatakse komisjoni teatist „Arukas reguleerimine Euroopa Liidus“, mis kirjeldab Euroopa Liidu seadusandlike doku- mentide koostamise ja esitamise ning kogu liidu õiguslike dokumentide ühtlustamise arengu- suundi. Teiseks kirjeldatakse strateegia „Euroopa 2020. aastal“ eesmärke, saavutatud tulemusi ning selle mõjust mikro- ja väikeettevõtjatele. Kolmandana keskendutakse Euroopa Liidu direktiivile 2013/34/EL ja komisjoni teatisele „Kõigepealt mõtle väikestele“, et anda ülevaade mõlema normdokumendi eesmärkidest, saavutatud tulemustest ja mõjust mikro- ja väikeette- võtjatele. Peatüki eesmärk on välja tuua Euroopa Liidu normdokumentide omavaheline seotus kui ka sidusus Eesti raamatupidamise seaduse muudatustega.

Teises peatükis on esitatud Eesti raamatupidamise seaduse olulisemad muudatused. Analüüsitud on muudatusi nii põhimõistetes kui ka era- ja avaliku sektori finantsaruandluses. Peatüki eesmärk on anda arutlev ülevaade raamatupidamise seaduse muudatustest.

Töö kolmas peatükk kirjeldab uuringut ja selles osalenuid ning analüüsib saadud vastuseid. Viimaste põhjal selgitatakse välja finantsvaldkonna spetsialistide arvamus mikro- ja väikeettevõtjate halduskoormuse vähenemisele Eestis. Peatüki eesmärk on välja selgitada finantsvaldkonna töötajate arvamus, kas raamatupidamise seaduse muudatused täidavad raamatupidamisdirektiivi peamist eesmärki.

1 EUROOPA LIIDU NORMDOKUMENDID

Praegust kümnendi nimetab Euroopa Liit võimaluste ja proovikivide kümnendiks, sest see algas ränga majanduskriisiga, kuid samas ka lootusega, et investeeringud uutesse keskkonna- ja kliimasõbralikesse tehnoloogiatesse ning tihedam koostöö kogu Euroopa ulatuses tagab kestva majanduskasvu ja heaolu (Euroopa Liidu ajalugu: 2010 - tänapäev, 2016). Kestva, aruka ja kaasava majanduskasvu edendamine ning majanduskriisi tekkimise põhjustest kui ka tagajärgedest õppimine on Euroopa Liidu praeguse kümnendi keskmeks. Et kõike eelnevat saavutada, tuleb kõikidel liikmesriikidel ühildada riiklikud seadused Euroopa Liidu õigusaktidega ning Euroopa Liidu institutsioonidel tuleb parandada ja uute eesmärkidega kohaldada juba olemasolevaid õigusakte ning vajadusel luua uusi.

1.1 Komisjoni teatis „Arukas reguleerimine Euroopa Liidus“

Euroopa Liit on mitu aastakümnet pühendanud ennast õigusloome kvaliteedi parandamisele ning on selle tarbeks endale loonud ka erinevaid vahendeid. Üheks taoliseks vahendiks on 2002. aastal vastu võetud „Parema õigusloome pakett“ (Renda, 2015). Ühelt poolt tuleb õigusloome kvaliteedi parandamiseks Euroopa Liidul erinevate liikmesriikide õigusaktid, õigus- ja kõnekeeled ning õigusloome stiilid tuua pidevalt muutuvate soovide ühtlustatud vihmavarju alla (Xanthaki, 2014). Teiselt poolt peavad liikmesriigid kohaldama Euroopa Liidu õigusakte liikmesriigi enda õigusaktidega ning sellega võivad kaasnedu suured kulutused. Suurte kulutuste vältimiseks tuleks õigusakte koostada korrektset algusest lõpuni ning tõstatatud probleemi rõhutamiseks avaldas Euroopa Komisjon teatise „Arukas reguleerimine Euroopa Liidus“ Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa majandus- ja sotsiaalkomiteele ning regioonide komiteele 8. oktoobril 2010. aastal (Euroopa Komisjoni teatis "Arukas reguleerimine Euroopa Liidus", 2010). Teatis toetub mitmele dokumendile, sealhulgas Euroopa Parlamendi resolutsioonile parema õigusloome kohta, üldsusega konsulteerimisele, Euroopa Kontrollkoja aruandele mõju hindamise kohta Euroopa Liidu institut-

sioonides ning mõju hindamise komitee aruannetele ning nende dokumentide alusel määras komisjon kindlaks kõige olulisemad tegurid (Euroopa Komisjoni teatis "Arukas reguleerimine Euroopa Liidus", 2010).

Üheks teatise „Arukas reguleerimine“ teguriks on kogu õigusloometsükli vältel aruka reguleerimise hõlmamine, alates õigusakti kavandamisest kuni selle rakendamise, jõustamise, hindamise ja läbivaatamiseni, ning mõju hindamiste tulemustele toetudes uute õigusaktide koostamine (*Ibid.*). Mõjuhinnangud on siinkohal mitmekülgsed ning kaasavad lisaks majanduslikule mõõtmisele ka keskkonna-, loodus-, tarbija-, tervise-, töö- ja sotsiaalkaitset ning tööõigust (ELi parema õigusloome tegevuskava, 2015). Mõjuhinnangute mitmekülgsus aitab vältida õigusakti reguleerimata valdkondade tekkimist (*Ibid.*). Ühtsed ja põhjalikult analüüsitud ning koostatud õigusaktid võimaldavad Euroopa Liidu liikmesriikidel olla suurem tervik ning sealjuures vähendada mõningal määral ka kulutusi, mis võivad tekkida õigusaktide ebatäpsuste ning reguleerimata jäänud valdkondade tõttu, mille tulemusena tuleks õigusakte hakata muutma.

Teiseks teatise teguriks on aruka reguleerimise vastutuse võrdne jaotus Euroopa Liidu institutsioonide ja liikmesriikide vahel ning mõistmine, et arukas reguleerimine pole ainult eesmärk, vaid sellest peab saama kõiki poliitikavaldkondi hõlmav ühiste meetmete lahutamatu osa (Euroopa Komisjoni teatis "Arukas reguleerimine Euroopa Liidus", 2010). Siinkohal tuleb arvesse võtta, et iga liikmesriik areneb erineva kiirusega ning arukat reguleerimist kohaldatakse liikmesriigis vastavalt liikmesriigi vajadustele ja võimalustele. Liikmesriikide parema õigusloome menetluste erinevat kohaldamist on täheldanud Euroopa Regioonide komitee 2015. aasta Euroopa Liidu õigusloome tegevuskava arvamuses ning leitakse, et selle tõttu pole võimalik eristada Euroopa Liidu õigusaktide mõju (ELi parema õigusloome tegevuskava, 2015). Siinkohal on Euroopa Regioonide komitee teinud üleskutse komisjonile analüüsima põhjuseid, mis on viinud liikmesriigid Euroopa Liidu õigusaktide ebatäpsuse kohandamiseni ning otsimaks lahendusi sellele olulisele probleemile (*Ibid.*). Euroopa Liidu ühtseks õigusaktide mõju hinnanguks tuleb igal liikmesriigil teha muudatusi õigusloometsükli kasutatavates meetmetes ja Euroopa Liidu vastavatel institutsioonidel läbi viia ulatuslikemaid kontrole. Kontrollimisega peaks kaasnema ka institutsioonipoolne tagasiside ja suunav abi eesmärgi saavutamiseks. Nii toimides, on võimalik kohaldada parema õigusloome menetlusi ja arukat reguleerimist ühesuguselt kõikides liikmesriikides.

Kolmandaks teguriks aruka reguleerimise juures on mõistmine, et kõige tähtsam roll on nendel, keda õigusaktid hakkavad kõige enam mõjutama ning selle tarbeks on komisjon teinud jõupingutusi, et kaasata poliitiliste otsuste tegemisse sidusrühmasid (Euroopa Komisjoni teatis "Arukas reguleerimine Euroopa Liidus", 2010). Kodanike ja sidusrühmade häälte kuuldamaks tegemiseks pikendas komisjon konsulteerimiste kestust ning vaatab kõik tulevased konsulteerimismenetlused läbi (*Ibid.*). Siinjuures tuleks liikmesriikidel avalikkust rohkem teavitada uute õigusaktide koostamisest või olemasolevate muutmisest. Nii on võimalik saavutada suurem huvi kodanike ja sidusrühmade kaasaraäkivuses. Kodanike ja sidusrühmade kaasaraäkimine on väga oluline osa õigusaktide koostamise protsessis, et saavutada arukam reguleerimine. Kodanike ja sidusrühmade parema teadlikkuse ja suurema osaluse ning demokraatliku otsustusprotsessi tugevdamiseks peavad Euroopa Liidu vastavad institutsioonid teavitama liikmesriike avalikkust arvamusest ning sealjuures ei tohi tekitada uue parema õigusloome menetluse tagajärjel edasisi viivitusi õigusloomes (ELi parema õigusloome tegevuskava, 2015). Sidusrühmade ja kodanike arvamuse kaasamine õigusaktide koostamisse annab võimaluse õigusakti koostajate tähelepanu suunata olulisematele väärtustele ning vähendada tulevikus tehtavate muudatuste hulka õigusaktides.

Euroopa Komisjoni väljastatud teatist „Arukas reguleerimine Euroopa Liidus“ toetab „Parema õigusloome programm“, mille peamiseks eesmärgiks on sarnaselt teatise teguritele regulatiivkeskkonna edendamine, kaitstes sealjuures kodanikke ning toetades Euroopa ettevõtjaid, et need tugeva konkurentsiga üleilmses keskkonnas edukamalt konkureeriks ja uuendusmeelsemad oleksid (Euroopa Liidu parema õigusloome strateegiline ülevaade, 2006). Aruka reguleerimise ning Parema õigusloome programmi omavaheline seotus on üks komisjoni arvamuse mõjutajatest, et parem reguleerimine peab muutuma arukaks reguleerimiseks ning sellest peab saama komisjoni töökultuuri osa (Euroopa Komisjoni teatis "Arukas reguleerimine Euroopa Liidus", 2010). Paremini ja arukamalt reguleeritud seadusandlusega Euroopa Liit soodustab ühtsema liikmesriikidest koosneva liidu loomist, mille abil on näiteks võimalik vähendada liidusisese turu killustatust, mis omakorda aitab kaasa kogu liidu kui ka iga liikmesriigi majanduskasvule ning ettevõtjate konkurentsivõime suurenemisele.

1.2 Strateegia „Euroopa 2020. aastal“

Euroopa Liidu majandus oli vastavalt Euroopa Liidu sisemajanduse koguprodukti näitajale 2014. aastal Rahvusvahelise Valuutafondi andmetel suuruselt teine majandussüsteem maailmas. Sellest hoolimata väljub Euroopa Liit endiselt 2008.-2009. aastatel toimunud majanduskriisist ning selleks, et taastada osaliselt kriisieelne Euroopa Liidu olukord ning samal ajal muutes seda ka paremaks, on loodud aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegia „Euroopa 2020. aastal“.

Strateegia „Euroopa 2020. aastal“ peamisteks eesmärkideks on arendada teadmiste- ja innovatsioonipõhist majandust, edendada ressursitõhusamat, loodussäästlikumat ja konkurentsivõimelisemat majandust ning tugevdada kõrge töövõimetasemega majandust, et tagada sotsiaalne ja territoriaalne ühtekuuluvus. Antud eesmärkide täitmiseks peab tõusma tööhõive määr, Euroopa Liidu sisemajanduse koguproduktist kolm protsenti tuleb investeerida teadus- ja arendustegevusse, tuleb täita kolme kliima- ja energiaalast eesmärki, vähendada koolist väljalangenute osatähtsust ja suurendada kolmanda taseme hariduse omandamise määra uue põlvkonna hulgas ning tuleb vähendada vaesuse ohus elavate inimeste arvu. (Euroopa 2020. aastal - aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegia)

Strateegia eesmärkide tagamiseks peab Euroopa Komisjon esitama igal kevadel Euroopa Ülemnõukogule aruande, mis sisaldaks arvamust stabiilsus- ja lähenemisprogrammide kohta ning ettepanekuid soovitude kohta. Strateegia on saavutanud eesmärkide täitmise suhtes lootust andvaid tulemusi. Näiteks 2013. aastal on Euroopa Liidu sisemajanduse koguproduktist 2,02 protsenti kasutatud teadus- ja arendustegevuse investeeringute tegemiseks. Samuti on saavutatud Euroopa Liidu kolmanda taseme haridusega inimeste osakaaluks, mille lõppeesmärk näeb ette 40 protsenti, 2013. aastal 36,9 protsenti. (*Ibid.*)

Strateegia eesmärgid aitavad kaasa väike- ja keskmise suurusega ettevõtete tegevuse arengule. Üheks ettevõtlusega alustamise takistuseks võivad olla ebapiisavad teadmised ja haridus ning sellest tulenevalt tekib ühiskonnas eelarvamuslik suhtumine ettevõtlusesse kui millessegi riskantsesse. Strateegia „Euroopa 2020. aastal“ eesmärgiks on arendada liikmesriikide haridussüsteemi, et koolidest väljalangevus oleks väiksem ning kolmanda taseme hariduse omandanute arv oleks suurem (*Ibid.*). Lisaks haridusreformidele on oluline läbi viia liikmesriikides finantsüsteemi reform, mille raames tuleks tugevdada ka finantsarvestust reguleerivaid õigusakte, et lõpule viia Euroopa ühtsete eeskirjade kogumik, mis hõlmaks

kõiki finantssektori osalejaid ja turge neile sobivaimal viisil (*Ibid.*). Raamatupidamis-eeskirjade ja ka teiste finantsüsteemiga seotud eeskirjade tugevdamine, et seejärel need Euroopa ühtseks eeskirjade kogumikuks ühendada, aitab kaasa väike- ja keskmise suurusega ettevõtete rahvusvahelistumisele. Teisisõnu, et ettevõtted ei peaks rahvusvahelistumise puhul arvestama erinevate raamatupidamis- ja finantsnõuetega, mis tulenevad erinevate liikmesriikide seadustest, vaid saaksid vähendada oma halduskoormust selle arvelt, et kõikidel liikmesriikidel on raamatupidamises standardnõuded.

1.3 Euroopa väikeettevõtlusalgatus „Kõigepealt mõtle väikestele“ ja Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiv 2013/34/EL

Euroopa Liit on taotlenud väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate olulisuse rõhutamist Euroopas alates 2000. aastast, mil Euroopa Liidu riigi- ja valitsusjuhid löid visioonid, millega määrati kindlaks väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate esiplaanile tõstmiseks vajalikud tegevused ja poliitika. Antud visioonid on leidnud käegakatsutavaid tulemusi alates 2005. aastast, kui liikmesriigid ning ka Euroopa Liit olid loonud väike- ja keskmise suurusega ettevõtjatele nende suhtes sõbralikuma majanduskeskkonna. ("Kõigepealt mõtle väikestele" Euroopa väikeettevõtlusalgatus "*Small Business Act*")

„Kõigepealt mõtle väikestele“ teatise eesmärgiks on rõhutada väike- ja keskmise suurusega ettevõtjate olulisust Euroopa Liidus, sest teatavasti moodustavad 99 protsenti kõikidest Euroopa ettevõtetest just väikese ja keskmise suurusega ettevõtted (EURES kui VKEde abivahend). Lisaks on teatise eesmärgiks lihtsustada ja ajakohastada olemasolevaid Euroopa Liidu õigusakte, et selle abil lihtsustada väike- ja mikroettevõtjate finantsaruannete koostamise ja esitamise nõudeid ning seeläbi vähendada nende ettevõtjate halduskoormust. Algatuse „*Small Business Act*“ juures on kõige olulisem põhimõtte „kõigepealt mõtle väikestele“ kinnistamine nii ühiskonda kui ka poliitikasse, et omakorda kaasa aidata põhimõtte rakendamisele nii õigusaktide koostamisel kui ka avaliku teeninduse juures. ("Kõigepealt mõtle väikestele" Euroopa väikeettevõtlusalgatus "*Small Business Act*")

Teatise väga oluliseks eesmärgiks on ettevõtluse tunnustamine ühiskonnas ning sealjuures tuleb ühiskonna liikmeid julgustada ettevõtlusele, sest väike- ja keskmise suurusega ettevõtjatel on oluline roll tööhõive kasvule ja majanduse õitsengule kaasa aitamises. Selleks,

et kõikidel inimestel oleks võimalus olla ettevõtja, peab Euroopa Liit looma soodsad ettevõtluskeskkonna tingimused. Liikmesriikidel on omakorda kohustus võtta arvesse Euroopa Liidu soovitusel ja nõuanded, et parandada ettevõtluskeskkonda. (Euroopa Parlamendi ja Nõukogu Direktiiv 2013/34/EL)

Komisjoni teatis „Kõigepealt mõtle väikestele“ on üheks Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiivi 2013/34/EL alusdokumendiks, mis rõhutab „alt-üles“ lähenemise põhimõtet. Põhimõttele kohaselt tuleb esmalt sätestada reeglid väikestele ettevõtjatele ja seejärel liikuda edasi keskmise suurusega ettevõtjatele ning sealt edasi suurettevõtjatele sätestatud reeglite juurde, mida täiendatakse vastavalt ettevõtja suurusele (J.Alver, L.Alver, 2013). Lisaks ühtib mõlema normdokumendi üks eesmärkidest, tunnustada liidu majanduses väikese ja keskmise suurusega ettevõtjate keskset rolli ning parandada üldist ettevõtlusega seotud lähenemisviisi (Euroopa Parlamendi ja Nõukogu Direktiiv 2013/34/EL). Direktiiv 2013/34/EL aitab kaasa komisjoni teatise „Kõigepealt mõtle väikestele“ põhimõtte kinnistamisele poliitika rakendamisel nii õigusaktide koostamisel kui ka avalike teenuste osutamisel (*Ibid.*).

Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiv 2013/34/EL ehk raamatupidamisdirektiiv on vastu võetud 26. juunil 2013. aastal ning see käsitleb teatavat liiki ettevõtjate aruandeaasta finantsaruannetele ja konsolideeritud finantsaruannetele esitatavaid nõudeid. Lisaks muudeti käesoleva direktiiviga Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiivi 2006/43/EÜ, mis käsitleb raamatupidamise aastaaruannete ja konsolideeritud aruannete kohustuslikku auditit, ning tunnustati kehtetuks Nõukogu direktiivid 78/660/EMÜ, mis käsitles teatavat liiki äriühingute raamatupidamise aastaaruandeid, ja 83/349/EMÜ, mis käsitles konsolideeritud aastaaruandeid. Direktiivid 78/660/EMÜ ja 83/349/EMÜ, millede põhjal loodi praegune Direktiiv 2013/34/EL, olid koormavad väike- ja keskmise suurusega ettevõtjatele ning eelkõige mikroettevõtjatele. Direktiivi 2013/34/EL on võrreldes kehtetuks tunnustatud direktiividega, oluliselt täiendatud, kaasates koostamisse lisaks komisjoni teatisele „Kõigepealt mõtle väikestele“ ka komisjoni teatise „Arukus reguleerimine Euroopa Liidus“ ja „Ühtse turu akt“ ning strateegia „Euroopa 2020“. (*Ibid.*)

Euroopa Liidu raamatupidamisdirektiiv on loodud mitmetel eesmärkidel ning üheks põhilisemaks eesmärgiks on väikeste ettevõtjate halduskoormuse vähendamine ja aruannete võrreldavuse parandamine kõigis Euroopa Liidu liikmesriikides (Melnik, 2013). Teiseks eesmärgiks võib pidada parema kvaliteediga õigusaktide kavandamist ja koostamist Euroopa Liidu kui ka Euroopa Liitu kuuluvate liikmesriikide suhtes (Euroopa Parlamendi ja Nõukogu

Direktiiv 2013/34/EL). Lisaks kuulub direktiivi eesmärkide hulka ka komisjoni teatisega „Kõigepealt mõtle väikestele“ ühtiv eesmärk. Kõik need eesmärgid on seatud selleks, et Euroopa Liidust saaks ühtsem ja terviklikum liit, kus erineva suurusega äriühingutel on võimalik oma tegevust laiendada ilma liigse halduskoormuseta.

Termin halduskoormus tähendab aja ja raha kulu, mis tekib riigi seatud info kogumise, edastamise ja töötlemisega seotud ülesannete täitmisel (Sihver, 2015). Negatiivse mõjuga halduskoormus tekib näiteks siis, kui ettevõtja peab ühel ajal esitama samasisulisi aruandeid mitmele riigiasutusele või nõutav informatsioon ei leia rakendust riigiasutustes (Sihver, 2015). Kehtiv raamatupidamisdirektiiv reguleerib põhjalikumalt ja ettevõtte suuruselt sõltuvalt majandusaasta aruannete ja konsolideeritud majandusaasta aruannete koostamise põhimõtteid ning eristab erinevalt eelnevatest raamatupidamisdirektiividest raamatupidamiskohustuslasi konkreetsete näitajate piirmäärade alusel (Güldenkoh & Silberg, 2014). Raamatupidamiskohustuslaste eristamine konkreetsete näitajate piirmäärade alusel võimaldab lihtsustada väiksematele ettevõtjatele esitatavaid nõudeid ja eeskirju, mis omakorda aitab kaasa väiksemate ettevõtjate halduskoormuse vähendamisele.

Raamatupidamiskohustuslastele esitatavateks piirmääradeks on bilansimaht, müügitulu ja töötajate arv, millest ettevõtte suuruse määratlemiseks peab olema vähemalt kaks kriteeriumi täidetud (*Ibid.*). Näiteks mikroettevõtja piirmääradeks on bilansimaht kuni 350 000 eurot, müügitulu kuni 700 000 eurot ning aasta jooksul võib olla kuni 10 töötajat (Euroopa Parlamendi ja Nõukogu Direktiiv 2013/34/EL, 2013). Kui ettevõtte ületab üht neist näitajatest, siis ei muuda see ettevõtte suuruse määratlust, kuid kui ületatakse kaht neist näitajatest ning seda kahel järjestikkusel aastal, siis muutub ettevõtja suuruse määratlus (*Ibid.*). Erineva suurusega ettevõtjate määratlemiseks vajalikud piirmäärad on välja toodud tabelis 1.

Tabel 1. Ettevõtjate kategoriseerimise näitajad (bilansipäeva seisuga)

Ettevõtte liik	Bilansimaht (eurodes)	Müügitulu (eurodes)	Töötajate arv (aasta kohta)
Mikroettevõtte	Kuni 350 000	Kuni 700 000	Kuni 10 töötajat
Väikeettevõtte	Kuni 4 000 000	Kuni 8 000 000	Kuni 50 töötajat
Keskmise suurusega ettevõtte	Kuni 20 000 000	Kuni 40 000 000	Kuni 250 töötajat
Suurettevõtte	Rohkem kui 20 000 000	Rohkem kui 40 000 000	Rohkem kui 250 töötajat

Allikas: *Autori koostatud allika põhjal*: (Euroopa Parlamendi ja Nõukogu Direktiiv 2013/34/EL)

Ettevõtete liigitamise näitajad on abiks kõikidele liikmesriikidele, et määratleda riigitasandil erineva suurusega ettevõtjad ning seeläbi reguleerida vastavalt ettevõtja suurusele nende finantsaruannetele esitatavaid nõudeid. Sellest tulenevalt on kõikidel liikmesriikidel võimalik lihtsustada mikro- ja väikeettevõtjate finantsaruandlust ning nõuete lihtsustamise abil vähendada mainitud ettevõtjate halduskoormust. Direktiivi 2013/34/EL sätetele kohaselt võivad liikmesriigid esitada väikestele ettevõtjatele aruandluse esitamise miinimumnõuded, kuid sealjuures tuleb arvestada, et miinimumnõue rakendub ka mikroettevõtjatele. Näiteks direktiivi 2013/34/EU artikkel 4 paragrahv 1 kohaselt on väikeettevõtjad vabastatud raha-voogude ja omakapitali muutuste aruannete esitamisest ning kui rakendada seda väikeettevõtjatele, siis rakendub see automaatselt ka mikroettevõtjatele. Miinimumnõuded väike- ja mikroettevõtjatele on loodud aruannete võrreldavuse suurendamiseks ning väike- ja mikroettevõtjate halduskoormuse vähendamiseks (Güldenkoh & Silberg, 2014). Finantsaruannete läbipaistvuse säilitamiseks ning halduskoormuse vähendamise ja finantsaruandluse läbipaistvuse säilitamise vahel tasakaalu leidmiseks tuleb saavutada tasakaal finantsaruannete kasutajate huvide ning aruandlusnõuetega ülekoormatust vältida soovivate ettevõtjate huvide vahel (Euroopa Parlamendi ja Nõukogu Direktiiv 2013/34/EL, 2013).

Euroopa Liit kui ka liikmesriigid on peale komisjoni teatist „Kõigepealt mõtle väikestele“ täiendanud oma ettevõtluskeskkonda koostöövõrgustike, koolituslaagrite ja ettevõtluspäevadega, et aidata kaasa väike- ja keskmise suurusega ettevõtjate julgemale arengule ("Kõigepealt mõtle väikestele" Euroopa väikeettevõtlusalgatus "*Small Business Act*"). Liikmesriigid kui ka Euroopa Liit on märganud, et mikro- ja väikeettevõtjad moodustavad kogu liidu ettevõtjatest suurema enamuse ning keskenduvad üha enam raamatupidamis- direktiivi põhilisele eesmärgile, vähendada mikro- ja väikeettevõtjate halduskoormust, sealjuures finantsaruandluse läbipaistvust säilitades.

2 EESTI RAAMATUPIDAMISE SEADUSE MUUDATUSED

Majandus on tugevalt seotud finantsarvestuse ja -aruandlusega ning majanduse pideva arengu tõttu tuleb uuendada ka finantsarvestust ja -aruandlust reguleerivaid õiguslikke raamistikke. Lisaks on raamatupidamise õiguslik reguleerimine vajalik, et kogu finantsarvestuse süsteem oleks ühtlane ja ühesugune ning et ka kolmandatel osapooltel oleks võimalikult lihtne aru saada erinevate majandusüksuste finantsaruannetest. Üheselt arusaadav raamatupidamise õiguslik süsteem võimaldab tagada usaldusväärsed finantstulemused (Güldenkoh & Silberg, 2014).

Euroopa Nõukogu ja Komisjon on loonud 2013. aastal direktiivi 2013/34/EU, mida tuntakse ka raamatupidamisdirektiivina ning millega peavad kõik liikmesriigid kohandama oma seadused. Sealhulgas peab seda tegema ka Eesti Vabariik. Raamatupidamise direktiivi eesmärkideks on vähendada halduskoormust, lihtsustada nõudeid väikeettevõtjate jaoks, suurendada finantsaruannete selgust ja võrreldavust ning kaitsta kasutajate olulisi vajadusi, et säilitada neile vajalik arvestusteave (Seletuskiri..., 2015). Eesti raamatupidamise seaduse kohandamiseks Euroopa Liidu raamatupidamisdirektiiviga loodi raamatupidamise seaduse muutmise seaduseelnõu 65 SE.

Raamatupidamise seaduse muutmise seaduseelnõu eesmärkideks oli luua arvestusala õigusraamistik, mis oleks sobilik väikeriigi majandusruumile, kus on oluline roll väikeettevõtjatel. Samuti viidi seaduseelnõu abil Eesti raamatupidamise seadus kooskõlla Euroopa Liidu õigusega. Raamatupidamise seaduse muudatuste tulemuseks loodeti saavutada tasakaal raamatupidamiskohustuslaste halduskoormuse vähendamise ja ettevõtluskeskkonna usaldusväärse ja läbipaistvuse vahel. Lisaks loodeti eelnõu rakendamise abil tagada Rahandusministeeriumi 2013-2016 arengukava eesmärki, milleks on usaldusväärse ja avalikule huvile vastava arvestusalase informatsiooni tagamine. (Seletuskiri..., 2015)

Raamatupidamise seaduse muutmise seaduseelnõu enamus muudatusi jõustusid 1. jaanuaril 2016. aastal ning muudatused käsitlevad nii terminoloogiat kui ka era- ja avaliku sektori finantsaruannete koostamist. Ülejäänud muudatused jõustuvad 1. jaanuaril 2017. aastal.

2.1 Põhimõistetega seonduvad muudatused

Mõistete täpsus on seaduse üheseks mõistmiseks olulise tähtsusega. Eelmises raamatupidamise seaduse redaktsioonis, mis kehtis kuni 2015. aasta lõpuni, olid mitmed põhiterminid liiga üldistatult või ebatäpselt defineeritud. Mõistete, mis jõustusid 1. jaanuaril 2016. aastal, sisustamisel lähtuti Rahandusministeeriumi majandusarvestusala terminoloogiakomisjoni, kelle eesmärgiks oli tagada võimalikult täielik kooskõla rahvusvaheliste finantsaruandluse standarditega, ettepanekutest (Seletuskiri..., 2015). Käesolev alapeatükk keskendub olulisematele põhiterminitele, milleks on „vara“, „kohustus“, „omakapital“, „tulu“, „kulu“ ja „Eesti hea raamatupidamise tava“, ning nendes tehtud või tehtavatele muudatustele raamatupidamise seaduses 2016. ja 2017. aastal.

Esimesena vaadeldakse terminit „vara“, mis muudeti 1. jaanuaril 2016. aastal jõustunud redaktsiooniga. Tehtud muudatus konkretiseeris „vara“ definitsiooni ning lõi termini „vara“ alla kuulumiseks piirangud. Vara mõiste 2014. aasta ja 2016. aasta redaktsioonides esitatud mõisted on välja toodud tabelis 2.

Tabel 2. Vara mõiste raamatupidamise seaduses

Termin	Definitsioon	Allikas
Vara	raamatupidamiskohustuslase valitseva mõju all olev ressurss, mis on tekkinud minevikusündmuste tagajärjel ning mis eeldatavalt toob tulevikus majanduslikku kasu	Raamatupidamise seadus (edaspidi RPS) 2016, § 3 punkt 1
Vara	raamatupidamiskohustuslasele kuuluv rahaliselt hinnatav asi või õigus	RPS 2014, § 3 punkt 1

Allikas: *Autori koostatud allikate põhjal*

Varasema, 2014. aasta raamatupidamise seaduse redaktsiooni definitsioon lubas varaks lugeda kõiki asju ja õigusi, mis kuulusid raamatupidamiskohustuslasele ning sai rahaliselt hinnata. Hilisem, 2016. aasta redaktsioon lubab varaks lugeda ainult selliseid ressursse, mis esiteks kuuluvad raamatupidamiskohustuslase valitseva mõju alla, teiseks on tekkinud minevikusündmuste tagajärjel ning kolmandaks toovad tulevikus majanduslikku kasu. Seega oli varasemalt lubatud bilansis varana kajastada ka varaobjekte, mida 2016. aasta redaktsioonile kohaselt ei tuleks bilansis kajastada. Varaobjekt peab tooma tulevikus kasu, tal peab olema soetusmaksumus või väärtus, mida saab mõõta või hinnata usaldusväärselt (Alver, 2010). Kui kõik need tingimused on täidetud, on lubatud varaobjekti kajastada bilansis.

IFRSi (*International Financial Reporting Standards*) kohaselt pole vara omandiõigus määratlemisel oluline ning seda saab lugeda teiseks termini „vara“ muutmise põhjuseks (Seletuskiri..., 2015). Kuigi üldjuhul tekib „valitsev mõju“ omandiõiguse põhjal, on võimalikud ka muud variandid nagu näiteks kapitalirendile võetud masina või seadme kajastamine bilansis varana (Seletuskiri..., 2015). Eesti keele seletav sõnaraamat defineerib oskussõna „omandiõigus“ kui isiku täielikku õiguslikku võimu asja üle. Sõna „valitsema“ tähendab aga midagi või kedagi kontrolli all hoidma ja juhtima ning sõna „mõju“ on tähendusega millestki või kellestki lähtuv ning teatavat muutust esile kutsuv toime. Seega terminite „valitsev mõju“ ja „omandiõigus“ vaheline erinevus on see, et esimene neist on ressursi kontrollimine ja juhtimine ning sellest tulenevalt toimuvad ka muutused ning teine neist on täieliku õigusliku võimu omamine.

Teisena on tähelepanu all termin „kohustis“, mis enne 1. jaanuari 2016. aastat oli esitatud terminina „kohustus“. Termin muutmise oli vajalik defineerimisvea vältimiseks ning ingliskeelsete väljenditega ühildamiseks. Mõisted on täpsemalt välja toodud tabelis 3.

Tabel 3. Kohustuse ja kohustise mõiste raamatupidamise seaduses

Termin	Definitsioon	Allikas
Kohustus	raamatupidamiskohustuslasel lasuv rahaliselt hinnatav võlg	RPS 2014 § 3 punkt 2
Kohustis	raamatupidamiskohustuslase eksisteeriv kohustus, mis tuleneb mineviku sündmustest ja millest vabanemine eeldatavalt vähendab majanduslikult kasulikke ressursse	RPS 2016 § 3 punkt 2

Allikas: *Autori koostatud allikate põhjal*

Termini „kohustus“ asendamine terminiga „kohustis“ on seotud rahvusvaheliste standardite ingliskeelse terminoloogiaga. Nimelt kasutab IFRS ingliskeelseid oskussõnu „*liability*“ ja „*obligation*“ ning mõlemad oskussõnad on eestikeelses otsetõlkes tähendusega „kohustus“ (Seletuskiri..., 2015). Tegelikuses on tegemist kahe erineva mõistega ning sellest tulenevalt pidas terminoloogiakomisjon vajalikuks termini „kohustis“ kasutuselevõttu, et vältida defineerimisviga (*Ibid.*). Defineerimisveale lisaks leiti eestikeelne vaste ingliskeelsele oskussõnale „*liability*“, mis eristaks teda teisest ingliskeelsest oskussõnast „*obligation*“. Samuti oli termini „kohustis“ muutmise vajalik, et vältida defineerimisviga ringdefinitsiooni kasutamise näol: „kohustus on kehtiv kohustus, mis ...“ (*Ibid.*).

Eestikeelse seletava sõnaraamatu kohaselt tähendab sõna „kohustus“ ülesannet või toimingut, mille keegi peab sooritama kellegi korraldusel või enda sisetunde sunnil ning sõna

„kohustis“ seadusest või kokkuleppest tulenevat kohustust teise poole suhtes. Raamatupidamisarvestuses kajastatakse eelkõige seadusest või kokkuleppest tulenevat kohustust teise poole suhtes mitte sisetunnet või kellegi korraldust. Samuti pole võimalik sisetunnet rahaliselt hinnata ning seda bilansis kajastada. Seega on raamatupidamise seaduses korrektsem kasutada terminit „kohustis“.

Kolmandana keskendutakse terminile „omakapital“, mille definitsiooni tuli samuti täpsustada ja korrigeerida. Täpsed definitsioonid nii 2014. aastal kui ka 2016. aastal on välja toodud tabelis 4.

Tabel 4. Omakapitali mõiste raamatupidamise seaduses

Termin	Definitsioon	Allikas
Omakapital	jääkosalus raamatupidamiskohustuslase varades pärast tema kõigi kohustiste mahaarvamist	RPS 2016 § 3 punkt 3
Omakapital (netovara)	raamatupidamiskohustuslase varade ja kohustuste vahe	RPS 2014 § 3 punkt 3

Allikas: *Autori koostatud allikate põhjal*

Varasemas, 2014. aasta redaktsioonis on omakapitali termini järele sulgudesse lisatud netovara. Oskussõna „netovara“ kasutamine on vää, sest passivapoolel ei kajastata vara ning selle tõttu ei saa kasutada passivas ka nimetust, mis sisaldab sõna „vara“ (Alver, 2010). Uuenenud, 2016. aasta redaktsioonis on see viga parandatud ning termini „omakapital“ sulgudes puudub sõna netovara.

Omakapitali tähendus eesti keele seletava sõnaraamatu kohaselt on majandusühingu või aktsiaseltsi liikmeskonna sissemaksetest koosnev kapital. Sõnaraamatus toodud seletus on pisut konkreetsem kui seda on 2014. aasta raamatupidamise seaduse redaktsioonis toodud määratlus, mis kirjeldab konkreetset matemaatilist tehet. Sellest olenevalt oli oskussõna „omakapital“ definitsiooni vaja muuta konkreetsemaks. Alates 2016. aastast pole omakapitali puhul tegemist lihtsalt matemaatilise tehtega, vaid uuenenud definitsioonil on olemas ka majanduslik sisu, sest omakapitali puhul on sisuliselt tegemist nõudeõigusega varale (Alver, 2010). Järelikult pole terminis „omakapital“ mitte ainult korrigeeritud definitsiooni, vaid terminil on nüüd ka majanduslik sisu.

Viiendaks on tabelis 5 välja toodud terminite „tulu“ ja „kulu“ definitsioonid raamatupidamise seaduse 2014. ja 2016. aasta redaktsioonis. Antud terminite definitsioonide parendamine oli vajalik ebatäpsuste korrigeerimiseks ja ebakõlade vältimiseks.

Tabel 5. Mõisted tulu ja kulu raamatupidamise seaduses

Termin	Definitsioon	Allikas
Tulu	majandusliku kasu suurenemine aruandeperioodil vara lisandumise või suurenemisena või kohustiste vähenemisena, mille tulemusel omakapital suureneb, välja arvatud omanike sissemaksed omakapitali	RPS 2016 § 3 punkt 4
Tulu	aruandeperioodi sissetulekud, millega kaasneb varade suurenemine või kohustuste vähenemine ja mis suurendavad raamatupidamiskohustuslase omakapitali, välja arvatud omanike tehtud sissemaksed omakapitali	RPS 2014 § 3 punkt 4
Kulu	majandusliku kasu vähenemine aruandeperioodil vara vähenemise, ammendumise või amortisatsioonina või kohustiste tekkimisena, mille tulemusena omakapital väheneb, välja arvatud omakapitali arvel omanikele tehtud väljamaksed.	RPS 2016 § 3 punkt 5
Kulu	aruandeperioodi väljaminekud, millega kaasneb varade vähenemine või kohustuste suurenemine ja mis vähendavad raamatupidamiskohustuslase omakapitali, välja arvatud omanikele tehtud väljamaksed omakapitalis	RPS 2014 § 3 punkt 5

Allikas: *Autori koostatud allikate põhjal*

Redaktsioon, mis kehtis kuni 2015. aasta lõpuni, määratles terminit „tulu“ kui aruandeperioodi sissetulekuid ning terminit „kulu“ kui aruandeperioodi väljaminekuid. Järgneval, 2016. aastal jõustunud redaktsioonis on defineeritud termineid „tulu“ ja „kulu“ vastavalt tulu või kulu mõjust majanduslikule kasule. Sissetulek ning väljaminek kui selline on kassapõhine, kuid finantsarvestus on tekkepõhine (Alver, 2010). Samuti ei seostu tulu ega kulu aruandeperioodi sissetulekute või väljaminekutega, vaid vastavalt majandusliku kasu suurenemise ja vähenemisega (Alver, 2010). Seega oli väärt kasutada tekkepõhises finantsarvestuses kassapõhisele arvestusele viitavaid termineid. Siinkohal on definitsiooni muudatus ja parendamine end õigustanud, et definitsioonis loodud seosed oleksid korrektsed ning kõigile üheselt arusaadavad.

Termini „kulu“ kui ka „tulu“ defineerimises on oluline järgida, millal üks või teine kajastatakse kasumiaruandes. Kulu kajastamiseks kasumiaruandes on vajalik, et majandusliku kasu vähenemisega seotud vara vähenemine või kohustiste suurenemine on aset leidnud ning seda on võimalik usaldusväärset mõõta (Alver, 2010). Seega on relevantne, et definitsioon peab olema nii keelelisest kui ka raamatupidamislikust aspektist õige ning 2016. aastal jõustunud muudatused on parendanud mõisteid „tulu“ ja „kulu“, kuid kindlasti on võimalik neid veelgi parendada tulevikus.

Raamatupidamise seaduses on 2016. aastal kasutusel termin „Eesti hea raamatupidamistava“ (RPS 2016), mis 1.jaanuaril 2017 jõustavas redaktsioonis asendatakse terminiga „Eesti finantsaruandluse standard“ (RPS 2017). Termin „Eesti finantsaruandluse standard“ kasutuselevõtt on vajalik selleks, et viia Eesti seaduses kasutatav terminoloogia vastavusse rahvusvahelistes standardites kasutusel oleva terminoloogiaga. Eesti finantsaruandluse standardi ja Eesti hea raamatupidamistava mõisted on toodud lõputöö lisa 1.

„Eesti hea raamatupidamistava“ termin võeti raamatupidamispraktikasse esmalt kasutusele 1995. aastal, kui loodi esimene Eesti raamatupidamise seadus (Pliškina, 2015). „Hea raamatupidamistava“ on raamatupidamistava, mille põhinõuded kehtestab raamatupidamise seadus ja mida täiendavad raamatupidamise toimkonna juhendid (Pliškina, 2015). Termin „Eesti hea raamatupidamistava“ asendatakse aga terminiga „Eesti finantsaruandluse standard“, et Eesti õigusaktides kasutuselolev terminoloogia oleks rohkem kooskõlas rahvusvaheliselt kasutatava terminoloogiaga. Lisaks terminile, muutub 1. jaanuaril 2017 vähesel määdal ka „Eesti hea raamatupidamistava“ definitsioon. Termin „Eesti hea raamatupidamistava“ definitsioonis, mis kehtib kuni 31. detsembrini 2016, on välja toodud, et rahvusvaheliselt tunnustatud arvestuse ja aruandluse põhimõtetele tuginev raamatupidamistavale kehtestatakse põhinõuded raamatupidamise seadusega ja seda täiendavad raamatupidamise toimkonna juhendid ning avaliku sektori raamatupidamist reguleerivad standardid. 1. jaanuaril 2017 jõustuv raamatupidamise seaduse redaktsioon muudab termini „Eesti finantsaruandluse standard“ definitsiooni sellega, et avalikkusele suunatud finantsaruandluse nõuete kogumi põhinõudeid täpsustab valdkonna eest vastutava ministri määrus. Kuna rahvusvahelisteks standarditeks on nii era- kui ka avaliku sektori raamatupidamist reguleerivad dokumendid, siis ühendati kõik need standardite nimetused juba 2016. aastal kehtivas seaduses üheks punktiks ning „Eesti finantsaruandluse standard“ mõistes ei olnud avaliku sektori raamatupidamist reguleerivate standardite välja toomine enam vajalik (Seletuskiri..., 2015).

Terminoloogilised muudatused on seotud eelkõige Eesti standarddokumentide ühtlustamisega rahvusvaheliste standarddokumentidega, et vähendada majandusaasta aruannete erinevusi ning et suurendada nende võrreldavust rahvusvahelisel tasandil (Tikk, 2010b). Samuti on terminoloogia ja definitsioonide uuendamine ning sealjuures täpsustamine ja parendamine oluline Eesti riigitasandi õigusaktides kasutusel oleva terminoloogia ja rahvusvaheliselt kasutatava terminoloogia omavaheliseks ühtimiseks. Ühtlasi peab

finantsarvestuse ja -aruandlusega seotud õigusloome olema võimalikult korrektne nii keelelisest kui ka õiguslikust aspektist. Enne 2016. aastat kehtinud redaktsioonides olid kasutusel mitmed terminid, mis olid liiga üldistavalt või ebatäpselt defineeritud. Raamatupidamise seaduses 2016. aastal jõustunud ja 2017. aastal jõustuvad muudatused korrigeerivad ebatäpsust terminoloogias ning ebakorrektsust definitsioonides. Samuti ühilduvad igapäevases raamatupidamises kasutatavad mõisteid rohkem ingliskeelsete vastetega rahvusvahelistes standardites.

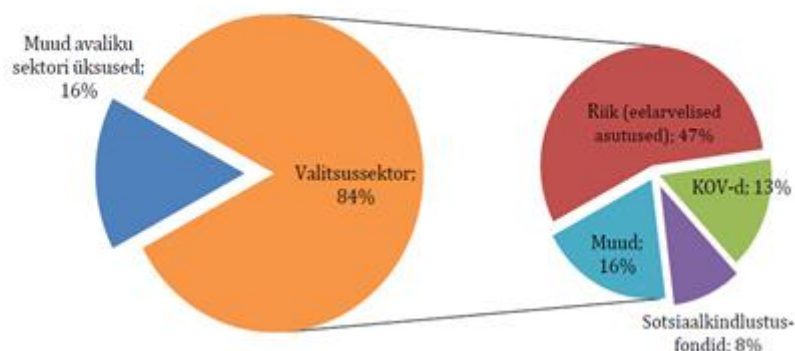
2.2 Muudatused avaliku sektori raamatupidamises

Avaliku sektori raamatupidamise reguleerimisele pöörati taasisesisvunud Eesti Vabariigis esimest korda suuremat tähelepanu 1995.-2002. aastatel. Toonane rahandusminister leidis, et olemasolevad regulatsioonid ei vasta, ei sisemiste ega välimiste kasutajate vaatenurgast, avaliku sektori raamatupidamise süsteemi ootustele, kuna selleaegne raamatupidamise seadus peaaegu et ei reguleerinudki avaliku sektori raamatupidamist. Raamatupidamise seadust asendasid rahandusministeeriumi määrused, mis reguleerisid raamatupidamist riigiasutustes. Samuti olid kasutusel nii kassa- kui ka tekkepõhised meetodid. Avaliku sektori raamatupidamise korraldamisele sätestas mõningased erandid 2003. aastal 1. jaanuaril jõustunud raamatupidamise seadus. Viimane ühtlustas avaliku sektori raamatupidamise rahvusvaheliste finantsaruandluse standarditega ning kogu avaliku sektori raamatupidamine muudeti tekkepõhiseks. (Tikk, 2010a)

Raamatupidamise seaduse muutmise seaduse eelnõu, mis jõustus 1. jaanuaril 2016, üheks avaliku sektori raamatupidamist reguleerivaks eesmärgiks oli riigiraamatupidamiskohustuslastele majandusaasta aruande koostamise kohustuse tühistamine (Seletuskiri..., 2015). Riigiraamatupidamiskohustuslaste majandusaasta aruande koostamise nõude tühistamisega ja uue süsteemi loomisega peab aga säilima aruannete läbipaistvus ja usaldatavus.

Raamatupidamise seaduse 2016. aasta redaktsioonis kasutatakse terminit „avalik sektor“ ning selle raames asendati kuuenda peatüki pealkiri „Riigi raamatupidamise korraldamise erisused“ pealkirjaga „Avaliku sektori raamatupidamise korraldamise erisused“ (RPS 2016). Eesti avalikku sektorisse kuulub lisaks 228 riigiasutusele ja 226 kohaliku omavalitsuse üksustele veel umbes 600 üksust (Seletuskiri..., 2015). Seega on avalik sektor siinkohal kõikehõlmavam definitsioon kui riik, mis võib olla eksitav, sest lisaks riigiasutustele ja

kohaliku omavalitsuse üksustele reguleerib raamatupidamise seaduse kuues peatükk ka muude avalik-õiguslike juriidiliste isikute raamatupidamist. Parema ülevaate saamiseks avalikust sektorist annab joonis 1.

Joonis 1. Avaliku sektori tasandid

Allikas: (Seletuskiri..., 2015)

1. jaanuaril 2017 vahetab avaliku sektori finantsarvestuse ja -aruandluse juhend välja riigi raamatupidamise üldeeskirja (RPS 2017 § 35; RPS 2016 § 36). Avaliku sektori finantsarvestuse ja -aruandluse juhend on toimkonna juhend, milles sätestatakse avaliku sektori raamatupidamise üldeeskirjas toodud regulatsioon (Seletuskiri..., 2015). Toimkonna juhendi kehtestab valdkonna eest vastutav minister (*Ibid.*).

Raamatupidamise seaduse 2014. aasta redaktsioon nägi riigiraamatupidamiskohustuslastele ette majandusaasta aruande koostamise kohustuse ja Rahandusministeeriumile riigi majandusaasta koondaruande ning avaliku sektori ja valitsussektori koondaruande koostamise kohustuse (RPS 2014 § 37 lg 1). Alates 2016. aastast mainitud kohustus riigiraamatupidamiskohustuslastel, välja arvatud Riigikontrollil, puudub (RPS 2016 § 37 lg 1). Majandusaasta aruande asemel tuleb riigiraamatupidamiskohustuslastel esitada Rahandusministeeriumile ja Riigikontrollile riigiraamatupidamiskohustuslase bilanss ja tulemiaruanne ning riigieelarve täitmise aruanne (RPS 2016 § 37 lg 2). Esitatud aruannete põhjal koostab Rahandusministeerium riigi majandusaasta koondaruande (RPS 2016 § 37 lg 3). Raamatupidamise seaduse 2014. aasta redaktsioonile kohaselt koostas Rahandusministeerium riigi majandusaasta koondaruande riigiraamatupidamiskohustuslaste majandusaasta aruannete, riigi valitseva

mõju all olevate raamatupidamiskohustuslaste aruannete ning muude aruannete alusel (RPS 2014 §37 lg 2).

Riigiraamatupidamiskohustuslaste majandusaasta aruande koostamise nõude tühistamisega on seotud ka avalikkuse vähene huvi antud aruannete vastu (Seinberg, 2014). Seevastu huvi riigi majandusaasta koondaruande vastu on olemas (Seinberg, 2014). Kuna majandusaasta aruande koostamine on aja- ja rahamahukas, siis ei ole põhjendatud iga riigiraamatupidamiskohustuslase eraldi koostatav majandusaasta aruanne, kui selle vastu puudub lisaks kõigele ka avalikkuse suurem huvi. Pigem tuleks keskenduda sellele, mis pakub avalikkusele huvi ehk riigi majandusaasta koondaruandele. Mainitud seadusemuudatus väldib ebavajaliku ja mingis mõistes ka tühja töö tegemist ning võimaldab järelejäävat aega rakendada otstarbekamalt nii majanduslikus mõttes kui ka tööjõu suhtes.

Raamatupidamist reguleeriva 2014. aasta redaktsioonile kohaselt pidi riigi majandusaasta koondaruande tegevusaruanne sisaldama koondhinnangut sisekontrollisüsteemide kohta ja ülevaadet riigiraamatupidamiskohustuslaste tegevusest siseauditi funktsiooni korraldamisel (RPS 2014 § 38 lg 1 punkt 2). Redaktsioonis, mis jõustus 1. jaanuaril 2016. aastal, muudeti eelnevalt kehtinud nõuet ning uuenenud nõudele kohaselt peab riigi majandusaasta koondaruande tegevusaruanne sisaldama ka ülevaadet ministriumite siseauditi üksuste sise- ja välishindamise tulemusi (RPS 2016 § 38 lg 1 punkt 2). Muudatust põhjendatakse sihtrühmadelt laekunud ettepanekute ja arvamustega raamatupidamise seaduseelnõu SE 65 raames, millele kohaselt on avalikkusel suurem huvi siseauditi üldise kvaliteedi ja nõuetele vastavuse kui sisekontrollisüsteemi korralduse üksikasjade vastu (Seletuskiri..., 2015). Taaskord saab tuua paralleele õigusaktide muudatuste ja avalikkuse huviga. Iga aruande koostamine ja informatsiooni killu lisamine aruannetesse kulutab aega ja raha, järelikult toimiti kuni 2015. aasta lõpuni ebaotstarbekalt aja- ja finantsressursside suhtes. Nimelt kui puudub avalik huvi teatud informatsiooni kohta või eelistatakse esitatavast informatsioonist erinevat, siis tuleks seda muuta ning 2016. aastast alates on liigutud arukama ressursi kasutamise poole.

Raamatupidamise seaduse 2016. aasta redaktsioonis kuuluvad paragrahv 41, mis käsitleb kohaliku omavalitsuse raamatupidamise aastaaruannet, ja paragrahv 42, mis käsitleb Eesti Panga raamatupidamisarvestuse ja -aruandluse korraldamise erisusi, kuuenda peatüki koosseisu (RPS 2016). Eelnevas, 2014. aasta redaktsioonis kuulusid samad paragrahvid seitsmendasse peatükki. Muudatus tehti selle tõttu, et kõnealused paragrahvid kuuluvad sisu järgi pigem avaliku sektori raamatupidamise korraldamise erisuste alla (Seletuskiri..., 2015).

Avalikku sektorisse kuuluvust kinnitavad faktid, et kohalik omavalitsus on osa riigihaldussüsteemist ning Eesti Pank on Eesti Vabariigi keskpank. Järelikult oli mainitud paragrahvide kuuenda peatüki koosseisu arvamine õige otsus, sest nii kohaliku omavalitsuse kui ka Eesti Panga puhul pole tegemist muude isikutega, vaid avalikku sektorisse kuuluvate raamatupidamiskohustuslastega.

Riigiraamatupidamiskohustuslaste majandusaasta aruande nõude tühistamisega seoses on korrigeeritud kogu raamatupidamise seaduses lausete sõnastusi kui ka paragrahvide pealkirju. Näiteks on 2016. aasta redaktsioonis, võrreldes 2014. aasta redaktsiooniga, paragrahvi 38 pealkiri lühem ning see tuleneb riigiraamatupidamiskohustuslaste finantsaruandlusega seotud seadusemuudatustest. Lisaks lausete sõnastusele on tühistatud ka ebavajalikud osad raamatupidamise seaduses, ühtlustamaks kogu raamatupidamist reguleerivat õigusakti.

Riigiraamatupidamiskohustuslaste aastaaruannete lihtsustamine võimaldab kokku hoida hinnanguliselt 340 inimtööpäeva ning rahaliselt umbes 50 000 eurot aastas (Seletuskiri..., 2015). Töötajatel on võimalik rohkem keskenduda analüüsile, järelduste tegemisele, muudatuste sisseviimisele ja muule sisulisele tööle ning sealjuures jääb ära tehnilist laadi töö, mida tuli teha suhteliselt lühikese aja jooksul (*Ibid.*). Raamatupidamise seaduse 2016. aasta redaktsioonis lihtsustati, võrreldes 2014. aasta redaktsiooniga, riigiraamatupidamiskohustuslaste, välja arvatud Riigikontrolli, aruandlusnõudeid ning saavutati raamatupidamise seaduse muutmise seaduseelnõus üks seatud eesmärkidest. Avalikule sektorile jõustunud seaduse muudatused aitavad vähendada kulusid ning töötajatel teha otstarbekamalt tööd, millest saavad nii riik kui ka avalikkus suuremat kasu.

2.3 Muudatused erasektori raamatupidamises

Raamatupidamise seaduse redaktsioonides tehtud muudatused kaasavad lisaks terminoloogilistele ja avaliku sektoriga seotud muudatustele ka erasektoriga seotud muudatused. Raamatupidamisdirektiivi 2013/34/EL peamiseks eesmärgiks on vähendada mikro- ja väikeettevõtjate halduskoormust, millest lähtuti ka Eesti raamatupidamise seaduses tehtavates muudatustes. Tihtipeale on eelpool mainitud ettevõtjate peamiseks halduskoormuse tekitajaks finantsaruannete koostamine ja esitamine. Sellest tulenevalt keskendub käesolev peatükk peamiselt erasektori mikro- ja väikeettevõtjate finantsaruandlusega seotud muudatustele raamatupidamise seaduse erinevates redaktsioonides.

Finantsaruannete peamiseks eesmärgiks on varustada infotarbijaid neid huvitava teabega. Järelikult on finantsaruanded üheks oluliseks osaks nii ettevõtte väliste kui ka siseste kasutajate tulevikus langetatavates majandusotsustes. Kuna Eesti raamatupidamise seaduse erasektori finantsaruandlusega seotud muudatustes tugineti Euroopa Nõukogu raamatupidamisdirektiivile, siis lähtuti ka viimase peamisest eesmärgist vähendada mikro- ja väikeettevõtjate halduskoormust ning lihtsustada sealjuures neile esitatud finantsaruandluse nõudeid. Siinjuures tuli arvestada finantsaruannete selguse ja võrreldavuse säilimise või isegi suurenemisega ning finantsaruannete kasutajale vajaliku arvestusinfo säilitamisega (Euroopa Parlamendi ja Nõukogu Direktiiv 2013/34/EL).

Eesti raamatupidamises on varasemaltki ettevõtjad jaotatud rühmadeks. Täpsemalt jaotas Venemaa Kaubanduse akt 1918.-1940. aastatel äriüksused kolme gruppi: pangad ja hulgimüüjad, jaemüüjad ning väikesemahulised jaemüüjad (Tikk, 2010b). Tänapäevasem ettevõtjate rühmitamine on seotud halduskoormuse vähendamise ja ettevõtluskeskkonna usaldusväarsuse ja läbipaistvuse vahel tasakaalu leidmisega. Selle eesmärgi täitmise üks olulisim muudatus oli ettevõtete kategoriseerimine mikro-, väike-, keskmise suurusega ja suurettevõteteks. Ettevõtted klassifitseeriti vastavalt bilansimahule, müügitulule ning töötajate arvule seatud piirmäärade alusel, mis on numbriliselt välja toodud alapeatüki 1.1 tabelis 1. Viimases on arvulised näitajad võetud raamatupidamise direktiivist, kuid raamatupidamise seaduse 2016. aasta redaktsioonis on mikroettevõtja piirmäärade numbrilised näitajad erinevad võrreldes direktiivist tulenevatega. Raamatupidamisdirektiivist erinev mikroettevõtjate määratlus on põhjendatud mikroettevõtjate märkimisväärselt väikse mõjuga ettevõtluskeskkonna usaldusväarsusele ja läbipaistvusele ning nende majandusaasta aruande tarbijate vähesusega (Seletuskiri..., 2015). Samuti on oluline märkida, et kõrgemate piirmäärade juures oleks mikroettevõtjate hulk olnud tunduvalt suurem ja samal ajal oleks väikeettevõtjate hulk vähenenud. Järelikult oleks ettevõtluskeskkonna usaldusväarsus ja läbipaistvus vähenenud, sest lihtsustatud nõuetega majandusaasta aruanded oleks mainitud ettevõtjate kohta jätnud suure hulga informatsiooni avalikustamata.

Mikroettevõtja määratlus Eesti raamatupidamise seaduse 2016. aasta redaktsioonis on defineeritud eelkõige läbi avaliku huvi (Seletuskiri..., 2015). Selliselt on võimalik järgida ka finantsaruannete peamist eesmärki, varustada infotarbijaid neid huvitava teabega. Vastavalt 2016. aasta redaktsioonile on mikroettevõtjaks osaühing, kelle varad bilansipäeva seisuga ei tohi ületada 175 000 eurot, kohustised ei tohi olla suuremad omakapitalist, müügitulu ei tohi

aruandeaastal ületada 50 000 eurot ning üks osanikest peab olema ka juhatuse liige (RPS 2016 § 3 punkt 14).

Raamatupidamisdirektiivist tulenevalt on finantsaruandluse lihtsustamiseks tehtavad seaduse muudatused seotud eelkõige majandusaasta aruandes avalikustatava informatsiooni hulga ja ettevõtja suuruse omavahelisest sõltuvusest (Seletuskiri..., 2015). Lisaks nimetatud omavahelisele sõltuvusele, ei tohi liikmesriigid mikro- ja väikeettevõtjatelt nõuda majandusaasta aruandes enama teabe avalikustamist, kui on nõutud või lubatud raamatupidamisdirektiivis (*Ibid.*). Seega peavad liikmesriigid, sealhulgas Eesti, jälgima paralleelselt tehtavaid seadusemuudatusi ja raamatupidamisdirektiivi nõudeid ning leidma riigitasandil tasakaalu esitatava informatsiooni hulga ja ettevõtja suuruse vahel.

Kuna finantsaruandlus on üks osa ettevõtjate halduskoormusest ning 2015. aasta lõpuni kehtinud redaktsioon ei teinud erandeid erineva suurusega ettevõtjatele, muudeti 1. jaanuaril 2016. aastal raamatupidamise seaduse redaktsiooni. Redaktsioonis, mis kehtis 2015. aasta lõpuni, kehtis kõikidele raamatupidamiskohustuslastele nõue koostada lõppenud majandusaasta kohta majandusaasta aruanne, mis sisaldas raamatupidamise aastaaruannet ja tegevusaruannet (RPS § 14 lg 1). Uuenenud, 2016. aasta redaktsioonis sätestati mikroettevõtjale, kes lähtub finantsarvestuse ja -aruandluse korraldamisel Eesti heast raamatupidamistavast, erand majandusaasta aruande koostamisel, lubades viimasel koosneda vaid raamatupidamise aastaaruandest (RPS 2016 § 14 lg 14¹). Raamatupidamise seadus loob mikroettevõtjale lihtsustusi majandusaasta aruande koostamisel, mis aitab kaasa nende ettevõtjate halduskoormuse vähenemisele.

Enne 1. jaanuari 2016 pidid kõik raamatupidamiskohustuslased esitama raamatupidamise aastaaruandes kõik põhjaruanded. Enne 2003. aastal jõustunud raamatupidamise seadust tuli kõikidel raamatupidamiskohustuslastel esitada raamatupidamise aastaaruandes ainult bilanss, kasumiaruanne ja aruande lisad (Tikk, 2010b). Alates 2016. aastast jõustusid raamatupidamise seaduse redaktsioonis erandid väike- ja mikroettevõtjate raamatupidamise aastaaruandes esitatavatele nõuetele, mis on sarnased enne 2003. aastat kehtinud nõuetele (RPS 2016 § 15 lg 2¹ kuni 2³). Mikroettevõtjad, kes kasutavad finantsarvestuse ja -aruandluse korraldamisel Eesti head raamatupidamistava, peavad esitama vähemalt lühendatud raamatupidamise aastaaruande ehk raamatupidamise aastaaruande, mis koosneb vähemalt bilansist, kasumiaruandest ja kohustuslikest lisadest (RPS 2016 § 15 lg 2¹). Seega on kaudses mõistes Eesti raamatupidamine astunud sammukese nii edasi, mikro- ja väikeettevõtjate

halduskoormuse vähendamisega, kui ka tagasi, märgitud ettevõtjate kohustusega esitada ainult bilanss, kasumiaruanne ja kohustuslikud lisad raamatupidamise aastaaruandes.

Lühendatud raamatupidamise aastaaruanne peab andma aruande kasutajale piisava ülevaate mikroettevõtja finantsseisundist ja -tulemusest (RPS 2016 § 15 lg 2²). Väikeettevõtjatel on kohustus esitada raamatupidamise aastaaruandes asjakohast ja tõepärast informatsiooni oma finantsseisundi ja -tulemuse kohta, et aruande kasutaja saaks oma majandusotsuste tegemisel seda informatsiooni kasutada (RPS 2016 § 15 lg 2³). Seega peavad mikro- ja väikeettevõtjad mõlemad jälgima raamatupidamise aastaaruande koostamise juures ka avalikku huvi, et aruande kasutaja saaks piisava ülevaate ettevõtja finantsseisundist ja -tulemusest. Ning, et avalikustatud oleks asjakohane ja tõepärane informatsioon. Esitatud lihtsustused mikro- ja väikeettevõtjatele võivad kaasa aidata nende halduskoormuse vähenemisele. Ettevõtluskeskkonna usaldusvääruse ja läbipaistvuse säilimine siinjuures ei ole saajaprotsendiliselt kindel ning tõenäoliselt selgub see lähiaastatel, kui koostatakse esimesed lihtsustatud nõuetega majandusaasta aruanded.

Võrreldes 2016. aasta redaktsiooni 2014. aasta raamatupidamise seaduse redaktsiooniga, peab mikroettevõtja, kes kasutab lihtsustatud aruande formaati, esitama bilansiskeemis vaid tärniga tähistatud kirjeid (RPS 2016 § 18 lg 3¹). Väikeettevõtjale on 2016. aasta redaktsioonile kohaselt sätestatud kohustus esitada bilansis ja kasumiaruandes araabia numbritega tähistatud kirjete alaliigendused raamatupidamise aastaaruande lisades (RPS 2016 § 18 lg 3²). Enne 2016. aastat mikro- ja väikeettevõtjatele taolisi erisusi õigusaktidega ei kehtestatud. Keskmise suurusega ja suurettevõtjatele, kes lähtuvad valdkonna eest vastutava ministri määrusega määratud aruandevormist, on sätestatud nõue esitada bilansi- ja kasumiaruande skeemis toodud araabia numbritega tähistatud kirjete alaliigendused bilansi ja kasumiaruande asemel lisades (RPS 2016 § 18 lg 3³). Siinkohal on lihtsustatud mõnevõrra ka keskmise suurusega ja suurettevõtjate bilansi ja kasumiaruande vorminõudeid. Bilansi- ja kasumiaruandeskeemides nimetatud kirjete esitamine aruande lisades võimaldab nimetatud aruannetes esitada vaid kõige olulisemat informatsiooni. On võimalik, et antud kirjetel ei kajastata majandusaasta vältel midagi, kuid aruandes tuleb see välja tuua ning seadusest tulenevalt tuleb see kajastada aruande lisades. Järelikult võib taoline muudatus ühelt poolt vähendada ettevõtjate halduskoormust ning teiselt poolt muuta aruande kasutajale bilanss ja kasumiaruanne kergemini loetavamateks. Samal ajal ei vähene finantsaruandluse läbipaistvus, sest kõik aruande kasutajale oluline info on lõppkokkuvõttes majandusaasta aruandes esitatud. Bilansi-

skeem ja kasumiaruande skeemid koos tärnide ja araabia numbritega tähistustega on esitatud vastavalt lõputöö lisades 2, 3 ja 4.

Raamatupidamise aastaaruanne koosneb üldjuhul bilansist, kasumiaruandest, rahavoo-
gude aruandest, omakapitali muutuste aruandest ning lisadest. Kuni 2015. aasta lõpuni keh-
tinud redaktsioon ei sätestanud erineva suurusega ettevõtjatele raamatupidamise aasta-
aruandes esitatavate lisade osas erandeid (RPS 2014 § 21). Alates 1. jaanuarist 2016. aastast
jõustunud redaktsioon täpsustab väikeettevõtjale kohustuslikes raamatupidamise aastaaruande
lisades avalikustatava informatsiooni nõuet ning mikroettevõtjale täpsustatud nõudeid
raamatupidamise aastaaruande lisades esitatud informatsiooni kohta (RPS 2016 § 21 lg 3 ja
4). Mikro- ja väikeettevõtjatele erandite tegemine tuleneb raamatupidamisdirektiivist, millele
kohaselt ei tohi liikmesriigid nõuda mikro- ja väikeettevõtjatel enama teabe avaldamist
raamatupidamise aastaaruande lisades kui seda on nõutud või lubatud raamatupidamisdirek-
tiivi artikliga 16 (Seletuskiri..., 2015). Mikro- ja väikeettevõtjatele väiksema arvu lisade
esitamine võimaldab vähendada nende halduskoormust, kuid siinkohal tuleks lähiaastate
jooksul hoolega jälgida finantsaruannete läbipaistvuse ja usaldusväarsuse säilimist. Ettevõtjad
võivad hakata ära kasutama vähese informatsiooni esitamise nõudeid. Täpsemad nõuded eri-
neva suurusega ettevõtjate raamatupidamise aastaaruande lisadele on toodud lõputöö lisis 5.

Ettevõtjate liigitamine mikro-, väike-, keskmise suurusega ja suurettevõtjateks annab
võimaluse leida tasakaalu ettevõtjate halduskoormuse ja aruannete kasutajatele vajaliku infor-
matsiooni hulga vahel. Siinkohal leiab ka Rahandusministeerium, et Eesti ettevõtjate haldus-
koormuse vähendamine, ettevõtluskeskkonna usaldusväarsust ja läbipaistvust kahjustamata,
on võimalik, ettevõtjatele maksimaalses ulatuses valikuvõimaluste pakkumise näol
(Seletuskiri..., 2015).

3 FINANTSVALDKONNA SPETSIALISTIDE SEAS LÄBIVIIDUD UURINGU TUTUVUSTUS JA TULEMUSED

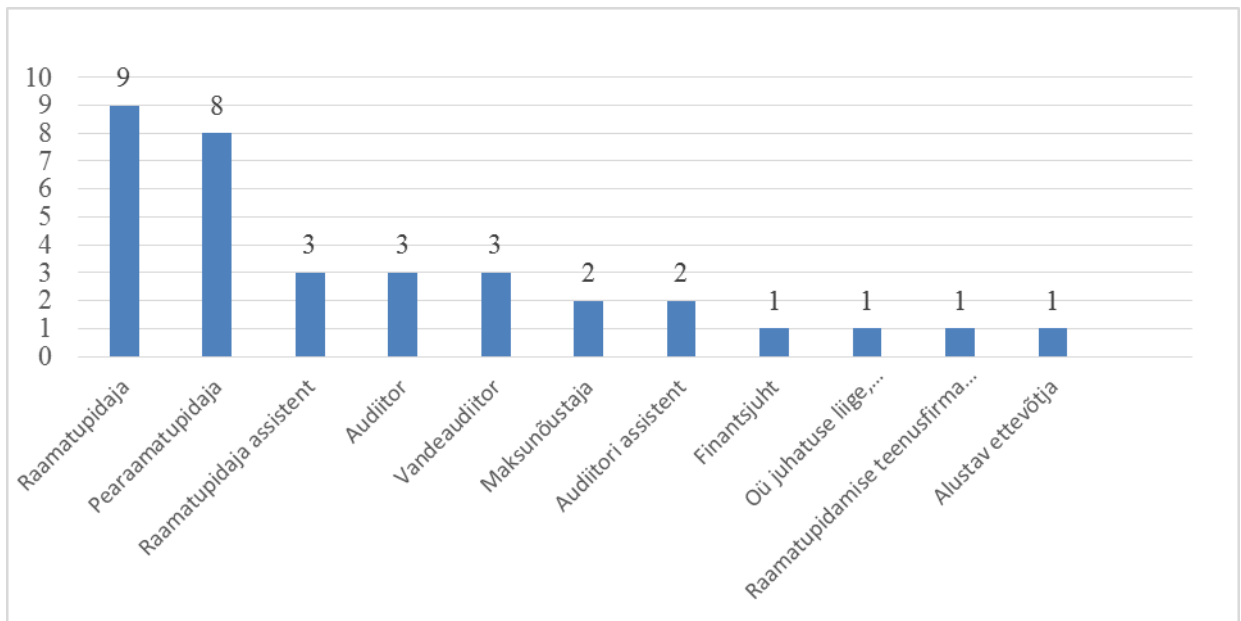
3.1 Ülevaade küsitluse struktuurist ja küsitluses osalenutest

Lõputöö raames viidi läbi küsitlus, et koguda erinevate finantsvaldkonna spetsialistide arvamusi. Küsitluse eesmärgiks oli selgitada, kas antud valdkonna töötajad leiavad, et raamatupidamise seaduses 2016. aastal tehtud muudatused täidavad raamatupidamisdirektiivi põhilist eesmärki. Direktiivi põhiliseks eesmärgiks on vähendada mikro- ja väikeettevõtjate halduskoormust. Küsitlus koostati *Google* keskkonnas ning oli vastustele avatud neli nädalat.

Küsitlus koosnes kolmest osast, millest esimeses tuli vastajal valida, kas ta on teadlik raamatupidamise seaduses tehtud muudatustega või mitte. Seejärel liikusid vastajad edasi järgmisele lehele, kus oli kuus väidet, mida tuli hinnata viie palli skaalal. Kui vastaja oli teadlik muudatustest, oli väidetele hinnangu andmine tema jaoks kohustuslik. Kui vastaja polnud teadlik muudatustest, puudus tal kohustus väiteid hinnata, kuid võimalus vastata jäeti. Mitte teadlikele vastajatele koostati lühiülevaade põhilisematest muudatustest, et neil oleks võimalik küsitluses esitatud väiteid hinnata. Peale hinnangute andmist väidetele andsid vastajat taustinformatsiooni oma vanuse, tööstaaži, ametikoha, hariduse ja ettevõtte kohta. Ettevõtte kohta oli siinkohal küsitud, kas töötaja töötab raamatupidamisteenust osutavas ettevõttes, ettevõttes, kus on rohkem kui üks või ainult ühe finantsvaldkonna töötajaga ettevõttes. Üksikasjalik küsitlus on välja toodud lõputöö lisas 6 ja uuringu tulemusel lisas 7.

Küsitluse link koos kaaskirjaga saadeti e-kirja teel paljudele ettevõtetele, sealhulgas raamatupidamisteenust osutavatele ja audiitorettevõtetele ning audiitorkogule. Küsitlusele vastas kokku nelikümmend sihtrühma liiget, kellest kolmkümmend neli olid teadlikud raamatupidamise seaduse muudatustest ning kuus, kes muudatustest teadlikud polnud. Vastajate vähesust võis tingida kevadine kiire aeg, saabuvate küsitluste rohkus, sest paljud üliõpilased kirjutavad lõputööd samal ajal, ning ka vähene huvi antud teema vastu.

Ametinimetuste valikul küsimustikku üritas autor leida võimalikult palju erinevaid finantsvaldkonna ametinimetusi, kes kuuluksid potentsiaalselt sihtrühma. Vastajatel oli võimalik valida ka variant „muu“, kui ükski eelnev nimetus nende ametikohta ei iseloomustanud. Vastusevariandi „muu“ valides, tuli oma valikut täpsustada. Täpsemalt kirjeldab raamatupidamise seaduse muudatustest teadlike vastanute ametikohti joonis 2.

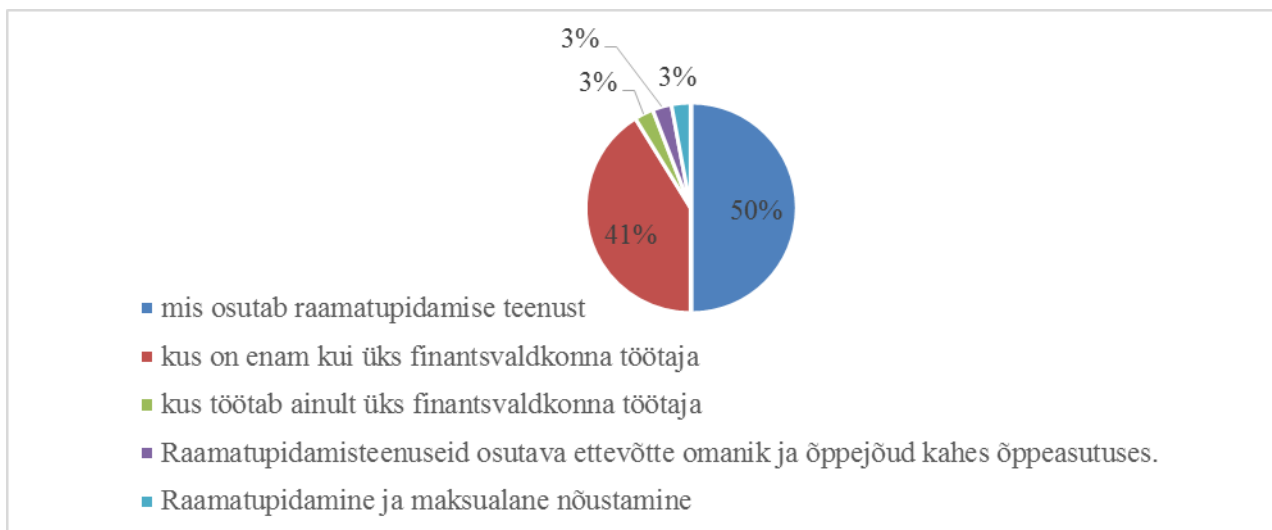
Joonis 2. Raamatupidamise seaduse muudatustest teadlikud vastajad vastavalt ametinimetusele

Allikas: (Lisa 7)

Enamus raamatupidamise seaduse muudatustest teadlikest vastajatest on erineval tasemel raamatupidajad. Seaduse muudatustest teadlikest vastajatest pooled on raamatupidajad ja pearaamatupidajad, täpsemalt üheksa neist on raamatupidajad ning kaheksa pearaamatupidajad. Vastusevariandi „muu“ valisid kolm vastajat, kellest üks on alustav ettevõtja, kes peab kõigega tegelema turundusest finantsjuhtimiseni, teine raamatupidamisteenust pakkuva ettevõtte juht ning kolmas osühingu juhatuse liige, kes ühtlasi on ka majandusarvestuse õppejõud.

Ettevõtte tüübi puhul lähtuti eelkõige ootusest, et vastajatest enamuse moodustavad raamatupidajad. Selle tõttu loodi kolm vastusevarianti: ettevõtte, mis osutab raamatupidamisteenust; ettevõtte, kus on enam kui üks finantsvaldkonna töötaja ning ettevõtte, kus on ainult

üks finantsvaldkonna töötaja. Võimalik oli valida ka variant „muu“, kui ükski eelnev vastusevariant nende ettevõtet ei kirjeldanud. Vastusevariandi „muu“ valides, tuli oma valikut täpsustada. Täpsemalt kirjeldab seadusest teadlike uuringus osalejate ettevõtteid joonis 3.

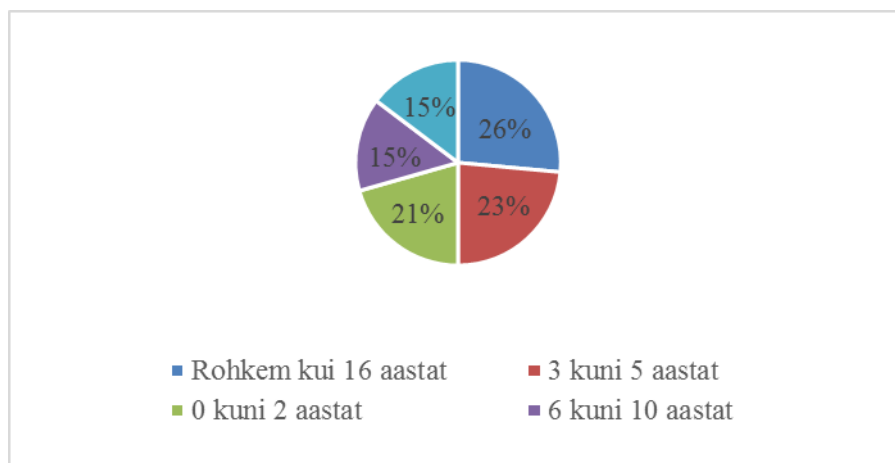

Joonis 3. Raamatupidamise seaduse muudatustest teadlikud vastajad vastavalt ettevõtte tüübile

Allikas: (Lisa 7)

Pooled ehk seitseteist raamatupidamise seaduse muudatustest teadlikud vastajad töötavad ettevõttes, mis osutab raamatupidamisteenust ning mitte kõik ei ole raamatupidajad, vaid on audiitoreid, maksunõustajaid kui ka raamatupidamisteenust osutava ettevõtte juht. Neliteist vastajat töötavad ettevõttes, kus on enam kui üks finantsvaldkonna töötajat ning samuti on esindatud lisaks raamatupidajatele ka audiitorid ja finantsjuht. Ettevõttes, kus töötab ainult üks finantsvaldkonna töötaja oli vastajate seas ainult üks ning tegemist oli pearaamatupidajaga. Vastusevariandi "muu" valisid kaks vastajat, kellest üks on raamatupidamisteenust osutava osühingu omanik ning majandusarvestuse õppejõud kahes õppeasutuses. Teine vastusevariandi „muu“ valinutest on alustav ettevõtja, kelle tegevusvaldkonnaks on raamatupidamine ja maksualane nõustamine.

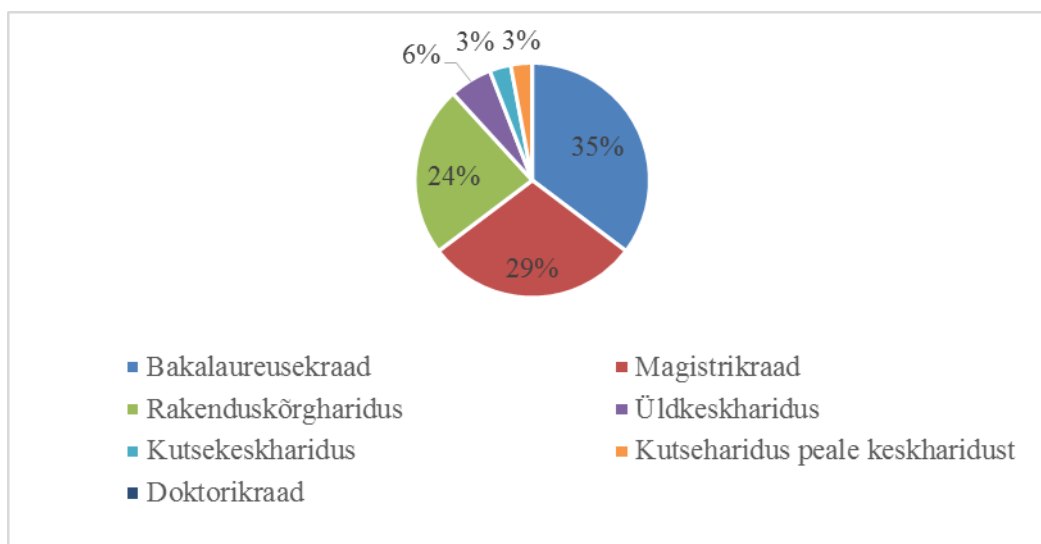
Raamatupidamise seaduse muudatustest teadlikud vastajad on jaotatud tööstaaži järgi viide rühma: 0-2 aastat; 3-5 aastat; 6-10 aastat, 11-15 aastat ning rohkem kui 16 aastat. Küsitlusele vastanute, kes on teadlikud raamatupidamise seaduse muudatustest, tööstaaži kirjeldab joonis 4.

Joonis 4. Raamatupidamise seaduse muudatustest teadlikud vastajad tööstaži põhjal

Allikas: (Lisa 7)

Vastajate haridustaseme määratlemiseks oli neil võimalik valida seitsme vastusevariandi vahel: üldkeskharidus, kutsekeskharidus, kõrhariduse I aste – bakalaureuse kraad, kõrhariduse I aste – rakenduskõrgharidus, kõrhariduse II aste – magistriskraad, kõrhariduse kõrgeim aste – doktoriskraad ning vastusevariant „muu“. Küsitlusele vastanute, kes on teadlikud raamatupidamise seaduse muudatustest, haridustaset kirjeldab joonis 5.

Joonis 5. Raamatupidamise seadusest teadlikud vastajad haridustaseme põhjal

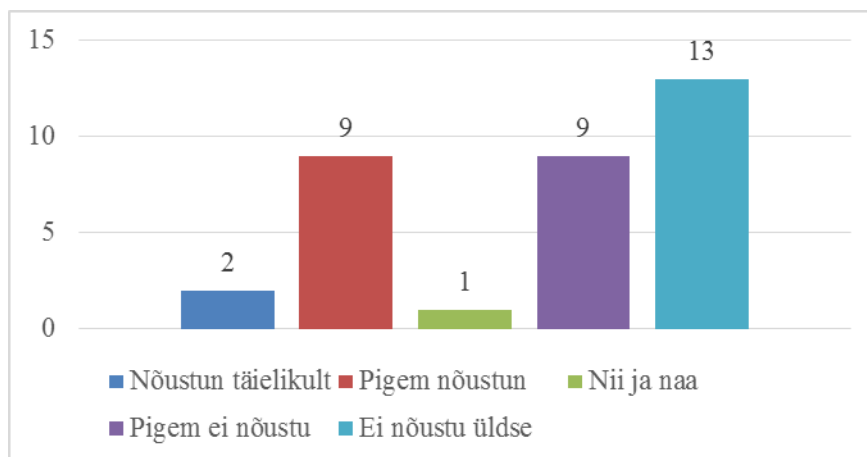
Allikas: (Lisa 7)

Raamatupidamise seadusest teadlike vastajate seas on kõige enam ehk üheksa töötajat tööstaažiga rohkem kui kuusteist aastat. Peaaegu kõikidel, välja arvatud kahel, selle tööstaažiga vastanutel on kõrghariduse teine aste ehk magistrikraad. Ülejäänutel on kõrghariduse esimene aste. Kaheksast vastajast, töökogemusega kolm kuni viis aastat, kuuel on bakalaureusekraad, ühel rakenduskõrgharidus ning üks on kutsekeskharidusega. Seitse vastajat on töökogemusega kuni kaks aastat ning kolmel neist on bakalaureusekraad, kaks on rakenduskõrgharidusega ning kaks üldkeskharidusega. Tõenäoliselt on vähese töökogemusega töötajate üldkeskharidus seletatav sellega, et tegemist on töötavate tudengitega, kes on peagi lõpetamas kõrghariduse esimest astet. Järelejäänud kümnel vastajal on kas kõrghariduse esimene või teine aste ning tööstaaž kuus kuni üksteist aastat. On märgata, et kõrghariduse teise astme on omandanud töötajad tööstaažiga alates üheteistkümnest aastast ning üldjuhul on finantsvaldkonna töötajatel vähemalt kõrghariduse esimene aste omandatud või omandamisel. Need, kellel on kõrgharidus alles omandamisel on suure tõenäosusega kuni kahe aastase töökogemusega ning üldkeskharidusega.

3.2 Uuringu tulemused

Küsitluse põhiosa moodustasid kuus väidet, mida vastajatel tuli hinnata viie palli skaalal. Väidete vastustest on analüüsi kaasatud vaid raamatupidamise seaduse muutustest teadlike vastajate arvamused. Väited käsitlevad mikro- ja väikeettevõtjate halduskoormuse võimalikku vähenemist raamatupidamise seaduse muudatuste tulemusel. Väidete koostamisel võeti arvesse enne raamatupidamise seaduse muutmise seaduseelnõu koostamist toimunud ümarlaudade arutelusid, raamatupidamise direktiivis toodud nõudeid ning raamatupidamise seaduses nii 2016. kui ka 2017. aastal jõustunud muudatusi. Sealhulgas kaasati ka raamatupidamise seaduse muutmise seaduseelnõu. Väidetes kasutusel olev „hetkel kehtiv“ ajaline määratlus on 2016. aastal kehtiva raamatupidamise seaduse kohta. Täpsed väited on toodud lisas 8.

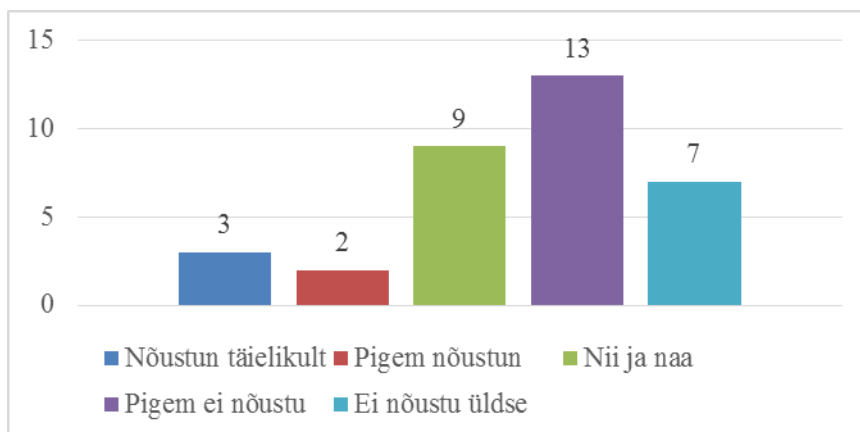
Esimese väite juures on soovitud lisada mikro-, väike-, keskmise suurusega ja suur-ettevõtjate rühmadele lisaks nanoettevõtjate rühm, kelle piirmäärad oleksid madalamad kui mikroettevõtjate piirmäärad. Tõenäosus, et nanoettevõtjate finantsaruanded mõjutaksid oluliselt finantsaruandluse läbipaistvust, on väike. Selle tõttu keskendutakse küsimuse analüüsimisel pigem nanoettevõtjate grupi loomise mõju halduskoormuse vähendamisele. Hinnangud väitele on välja toodud tulpdigrammina joonisel 6.

Joonis 6. Nanoettevõtjate kategooria lisamine aitab vähendada halduskoormust (vastuste arv)
Allikas: (Lisa 7)

Vastajate taustinfo ning vastuste vahel seoseid luua pole võimalik, sest iga vastusevariandi juures esinevad erinevad ametinimetused, vanusevahemikud, tööstaaži vahemikud kui ka haridustasemed. Pigem võib siinkohal järeldada, et enamus vastajatest arvab, et nanoettevõtjate rühma loomine ei looks lisaväärtust ning vähendaks ettevõtjate halduskoormust.

Teisena on väidetud, et piisab ainult väike-, keskmise suurusega- ja suurettevõtjate gruppidest, et vähendada halduskoormust. Teisisõnu poleks eraldi mikroettevõtjate rühma vaja. Järelikult kuuluksid selle väite alusel kõik mikroettevõtjad väikeettevõtjatega samasse rühma ning neile kehtiksid väikeettevõtjatega samad nõuded majandusaasta aruandele. Direktiivile kohaselt oleks selline lahendus lubatud, sest mikroettevõtjate rühm tuleb luua siis, kui neile rakendatakse mitmeid erisusi võrreldes väikeettevõtjatega. Ilma mitme erandi loomiseta mikroettevõtjatele, kehtivad viimastele direktiivile kohaselt samad nõuded, mis väikeettevõtjatele. Finantsvaldkonna spetsialistide arvamus väitele on toodud joonisel 7.

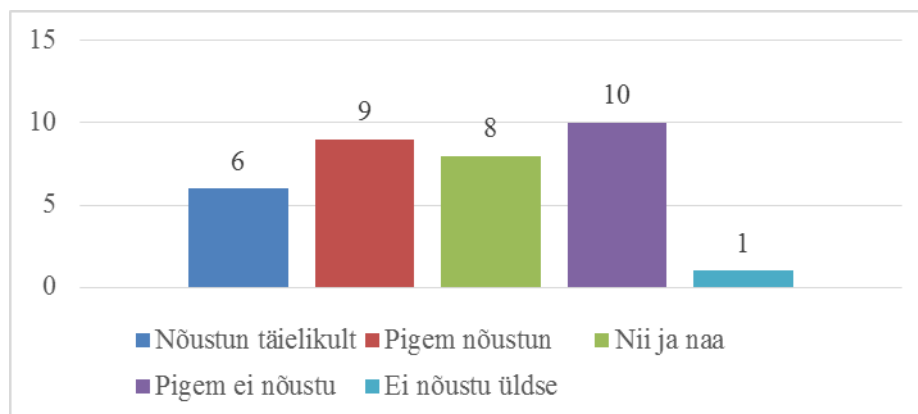

Joonis 7. Mikroettevõtjate rühm ei aita kaasa halduskoormuse vähendamisele (vastuste arv)
Allikas: (Lisa 7)

Uuringus osalejad on pigem arvamusel, et ainult väike-, keskmise suurusega- ja suur-ettevõtjatest ei piisa halduskoormuse vähendamiseks, samal ajal finantsaruandluse läbipaistvust säilitades. Siinjuures on raamatupidajad, kas täielikult mitte nõustunud või sarnaselt audiitoritele pigem mitte nõustunud. Audiitorid on lisaks vastusevariandile „pigem ei nõustu“ eelistanud ka vastusevarianti „nii ja naa“. Finantsjuhina töötav vastaja on samale väitele andnud hinnangu skaalanumbriga neli ehk „pigem nõustun“. Maksunõustajad on väga erinevatel arvamustel, nimelt on üks neist väitega nõustunud täielikult ning teine pigem mitte nõustunud.

Raamatupidajate pigem eitav vastus võib olla seotud raamatupidajate tihedama kokkupuutega finantsaruannetest tuleneva halduskoormusega, märgates võimalust vähendada majandusaasta aruandele esitatavate nõuete vähendamist proportsionaalselt ettevõtja suurusega. Audiitoritel, kes samuti puutuvad kokku majandusaasta aruannetega, ei tule küll finantsaruandeid koostada ja esitada, vaid kontrollida. Seega ei pruugi neil olla täielikku ülevaadet finantsaruannete koostamisega kaasnevast halduskoormusest.

Kolmandas väites on väidetud, et mikroettevõtjatele kehtestatud nõuded majandusaasta aruandele on piisavad ning neid ei tohiks rohkem ega vähem olla. Nõuete lisamisel võib halduskoormus mikroettevõtjatele suurenda ning nõuete vähendamisel võib kogu ettevõtluskeskkonna finantsaruandluse läbipaistvus väheneda. Finantsvaldkonna töötajate arvamus on täpsemalt toodud joonisel 8.

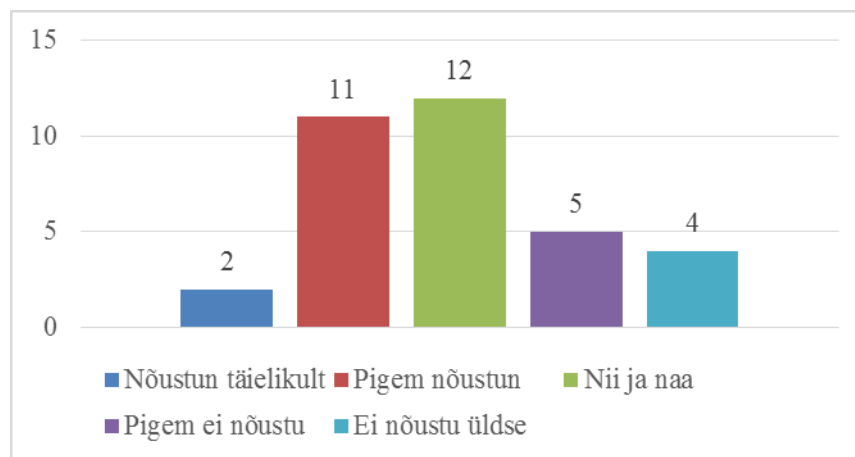
Joonis 8. Mikroettevõtjate majandusaasta aruande nõuded on piisavad halduskoormuse vähendamiseks (vastajate arv)

Allikas: (Lisa 7)

Väite number kolm puhul ulatuvad arvamused täielikust nõustumisest kuni pigem mitte nõustumiseni. Vastajatel võib olla mõningane kahtlus, kas mikroettevõtjate majandusaasta aruandele esitatud nõuded on piisavad, et samal ajal vähendada halduskoormust kui ka säilitada finantsaruannete läbipaistvust. Vaadeldes vastusevarianti „nii ja naa“, siis sellest vasakulepoole jääb viisteist vastajat ning paremalepoole üksteist vastajat. Kuigi kõige rohkem on valitud vastusevarianti „pigem ei nõustu“, siis võib väita, et pigem on väitega nõustunud.

Raamatupidajatest vastajad on kõige enam valinud vastusevariante „pigem ei nõustu“ ja „pigem nõustun“. Niisiis ollakse veidi kaheldaval seisukohal, kas mikroettevõtjatele kehtestatud nõuded aruandlusele vähendavad halduskoormust, säilitades samal ajal finantsaruannete läbipaistvust. See võib tuleneda sellest, et raamatupidajad pole veel koostanud majandusaasta aruannet 2016. aastal jõustunud redaktsiooni muudatuste järgi. Jõustunud muudatusi rakendatakse alles 2017. aastal koostatavates 2016. aasta majandusaasta aruannetes.

Neljas väide toob esile Eesti raamatupidamise seaduse ja Euroopa Liidu raamatupidamisdirektiivi 2013/34/EL erinevad piirmäärad mikroettevõtjatele. Nimelt on direktiivis toodud piirmäärad tunduvalt kõrgemad kui Eesti raamatupidamise seaduses. Vastajatel oli võimalus siinkohal avaldada oma arvamust, kas raamatupidamise seaduses esitatud nõuded on küllaldased, et vähendada riigitasandil mikro- ja väikeettevõtjate halduskoormust, samal ajal säilitades finantsaruannete läbipaistvust. Ning anda ka hinnang, kas ehk raamatupidamisdirektiivis kehtestatud piirmäärad oleks eelpool mainitud eesmärki Eesti riigi tasandil veelgi enam täitnud. Vastajate arvamus on esitatud joonisel 9.

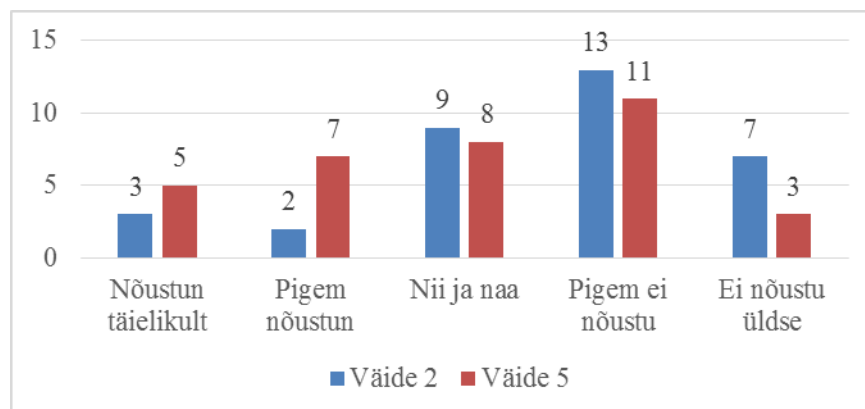
Joonis 9. Raamatupidamisdirektiivis esitatud piirmäärad mikroettevõtjatele oleks halduskoormust veelgi enam vähendanud (vastajate arv)

Allikas: (Lisa 7)

Neljanda väite juures on selgesti märgata, et finantsala töötajad on pigem nõustuval, kuid samas kõhkleva seisukohal. Seega ollakse pigem arvamisel, et Eesti raamatupidamise seaduses oleks tulnud kehtestada direktiivist tulenevad piirmäärad, mis on oluliselt kõrgemad kui raamatupidamise seaduses jõustunud piirmäärad mikroettevõtjatele.

Pigem nõustuval seisukohal on suures osas raamatupidajad ja vastusevariandi „nii ja naa“ on suures osas valinud audiitorid. Raamatupidajate arvamust võib taaskord mõjutada fakt, et nad pole veel koostanud uute reeglite järgi majandusaasta aruannet. Üldist arvamust võib mõjutada ebapiisav teadlikkus konkreetsetest Eesti raamatupidamise seaduses mikroettevõtjatele sätestatud piirmäärade ja vastavatesse piiridesse jäävate ettevõtjate hulgast. Ning ei pruugita olla teadlik, kui palju mõjutaks piirmäärade tõstmine mikroettevõtjate gruppi kuuluvate ettevõtjate arvu.

Viienda väite puhul on esitatud põhimõtteliselt sama väide, mis väites number kaks. Nimelt on väidetud, et mikroettevõtjatele peaksid kehtima samad nõuded majandusaasta aruandele, mis väikeettevõtjatele 2016. aasta raamatupidamise seaduse redaktsioonis on esitatud. Võrdluseks on kõrvutatud väidete number kaks ja viis väidete vastused joonisel 10.

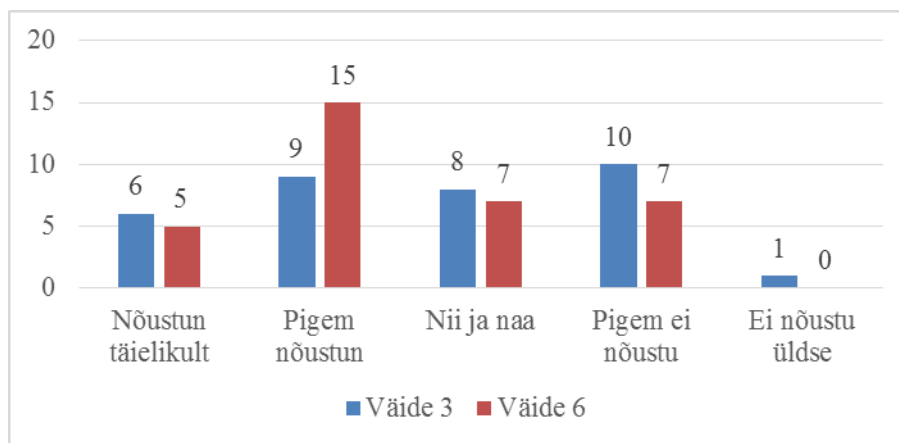
Joonis 10. Mikroettevõtjad ja väikeettevõtjad peaksid kuuluma ühte rühma, et vähendada halduskoormust (vastajate arv)

Allikas: (Lisa 7)

Võrreldes väitega kaks on täielik mitte nõustumine, pigem mitte nõustumine ja kahevahel arvamus vähenenud. Suurenenud on oluliselt pigem nõustuv arvamus ja mõne võrra täielik nõustumine. Siinkohal on oluline märkida, et kahekümne kuuest vastajast pooled ei muutnud oma arvamust ning pooled muutsid, liikudes viie palli skaalal ühe võrra üles- või allapoole. Viis vastajat liikusid skaalal kahe palli võrra ning kaks vastajat kolme palli võrra üles- või allapoole. Üks vastaja muutis oma vastuse „ei nõustu üldse“ vastuseks „nõustun täielikult“.

Peaaegu sama väite vastuste mõningane erisus võib olla tingitud sellest, et viiendas väites on konkreetselt välja toodud mikro- ja väikeettevõtjate majandusaasta aruandele esitavate nõuete ühtimine. Väites number kaks on mainitud ainult mikroettevõtjate rühma olemasolu vähest lisaväärtust halduskoormuse vähendamisele, säilitades samal ajal finantsaruannete läbipaistvust. Samas kui puudub eraldi mikroettevõtjate kategooria, siis järelikult peaksid mainitud ettevõtjad kuuluma väikeettevõtjate gruppi ning ühte rühma kuuluvatele ettevõtjatele peaksid olema kehtestatud ühesugused nõuded aruandlusele.

Viimases ehk väites number kuus on küsimusele lähenetud majandusaasta aruannete kasutajate vaatenurgast. Samas on antud väide seotud mingil määral ka väitega number kolm ning seda just finantsaruandluse läbipaistvuse aspektist. Väidete kolm ja viis vastuseid iseloomustab joonis 11.

Joonis 11. Mikroettevõtjatele kehtestatud nõuded majandusaasta aruandele on piisavad, et vähendada halduskoormust ja pakkuda piisavat informatsiooni aruande kasutajatele (vastajate arv)

Allikas: (Lisa 7)

Kõrvutades omavahel väited kolm ja kuus, saab täheldada, et kõiki vastusevariante, välja arvatud „pigem nõustun“, on kuuenda väites vähem valitud kui kolmandas väites. Viie palli skaala punkti number neli ehk „pigem nõustun“ variandi valimine on aga kasvanud kuue võrra. Ühtlasi tuleb rõhutada, et kahekümne neljast vastajast pooled ei muutnud oma arvamust ning pooled muutsid seda, liikudes viie palli skaalal ühe palli võrra üles- või allapoole. Üheksa vastajat muutsid oma arvamust kahe palli võrra üles- või allapoole ja üks vastaja, kelleks oli finantsjuht, kolme palli võrra allapoole.

Kolmanda väite ja kuuenda väite erinevused võib tingida erinevatest vaatenurkadest lähtumine. Kolmas väide on esitatud pigem aruannete sisemiste kasutajate aspektist, samal ajal kui kuues väide lähtub aruannete väliste kasutajate aspektist. Finantsjuhi sedavõrd erineva arvamuse põhjus võib olla tähelepanu suunamisega erinevatele punktidele. Kolmas väide koondab oma tähelepanu pigem mikroettevõtjate halduskoormuse vähendamisele, kuid kuues väide pigem tulevaste majandusotsuste tegemisele. Samas on mõlema väite puhul kas otsene või kaudne viide ka aruannete läbipaistvusele.

Esitatud kuuetele väitele saadi vähe, kuid väga erinevaid vastuseid. Lisaks leiti teatav seos väidete kaks ja viis ning kolm ja kuus vahel, mis võimaldab analüüsida vastuste erinevusi ja sarnasusi. Kõikidele väidetele on saadud kolmekümne nelja raamatupidamise seaduse muudatustega kursis oleva vastaja abil, kas ühesed või osaliselt erinevad arvamused. Nendele

arvamustele põhinedes on võimalik leida väikese rühma inimeste koondarvamus, kas raamatupidamise seaduses jõustunud muudatused aitavad vähendada mikro- ja väikeettevõtjate halduskoormust, finantsaruannete läbipaistvust vähendamata.

3.3 Järeldused ja ettepanekud

Lõputöö raames läbi viidud küsitlusele vastas kokku nelikümmend inimest, kellest kolmkümmend neli olid raamatupidamise seaduse muudatustest teadlikud ning kuus mitte. Autori arvates oleks võinud veelgi enam suhelda ettevõtetega, kellele küsitlus saadeti. Samuti on eelnev küsitluse läbiviimise kogemus näidanud, et rohkem vastuseid on võimalik koguda kui kohtuda silmast silma ning anda paberkandjal küsitlus täitmiseks. Selline meetod oleks ajakulukam kui ka keskkonda vähem säästvam, kuid oleks suurem potentsiaal saada rohkem vastuseid. Samuti on hiljem täheldatud, et küsitluse alguses oleks võinud rohkem rõhutada vastusevarianti „Ei“ ning ka seda, et arvamuse avaldamiseks ei pea olema otsest kokkupuudet mikro- või väikeettevõtjatega. Küsitluse vähestest vastustest hoolimata, on võimalik teha järeldusi iga väite kohta.

Esimesena väideti küsitluses, et seaduses peaks olema määratletud mikroettevõtjatest väiksemad ettevõtjad ehk nanoettevõtjad, et veelgi enam vähendada halduskoormust, samal ajal säilitades finantsaruannete läbipaistvust. Kolmeteistkümnelt vastaja arvates ei aitaks nanoettevõtjate kategooria lisamine olemasolevatele kategooriatele vähendada halduskoormust. Üheksa vastajat valisid vastusevariandi „pigem ei nõustu“ ja üheksa „pigem nõustun“. Seega on väitega pigem mitte nõustunud. Järelikult küsitlusele vastanud finantsvaldkonna töötajate arvates ei aitaks nanoettevõtjate rühma loomine vähendada halduskoormust. Autori arvamus ühtib uuringus osalenute arvamusel. Nimelt pole oluline erinevate ettevõtja kategooriate hulk, vaid erinevate kategooriate määratlemine. Arvestades, et Eesti on väikeriik, ei aitaks nanoettevõtjate kategooria loomine kaasa halduskoormuse olulisele vähendamisele.

Teisena on väidetud, et halduskoormuse vähendamiseks ja finantsaruannete läbipaistvuse säilitamiseks pole vaja eraldi mikroettevõtjate rühma. Kaksikümmend uuringus osalenut on selle väitega pigem mitte nõustunud või üldse mitte nõustunud ning üheksa on valinud variandi „nii ja naa“. Seega on antud väitega pigem mitte nõustunud. Järelikult leitakse, et mikroettevõtjate kategooria on vajalik halduskoormuse vähendamiseks, kuid samas puudub vajadus luua lisaks teisi ettevõtjate kategooriaid. Niisiis võib väita, et 2016. aasta raamatu-

pidamise seaduse redaktsioonis sätestatud ettevõtjate grupid on piisavad, et täita raamatupidamisdirektiivi põhilist eesmärki. Taaskord ühtib autori arvamus küsitlusele vastanute arvamusel. Neli ettevõtjate kategooriat on Eesti kui väikeriigi jaoks piisav hulk ning erinevate suurustega ettevõtjatele on sätestatud selle hetke kõige sobilikumad piirmäärad.

Kolmandana on käsitletud 2016. aasta raamatupidamise seaduse redaktsioonis sätestatud nõudeid mikroettevõtjate majandusaasta aruandele, väites, et sätestatud nõudeid on piisavalt, et vähendada halduskoormust ning säilitada aruannete läbipaistvust. Küsitluse vastustele tuginedes, pole sellel väitel ühest arvamust. Küll aga võib täheldada seda, et väitega pole saajaprotsendilisel mitte nõustunud, sest vastusevarianti „Ei nõustu üldse“ valiti selle väite puhul ainult üks kord. Väite ühese arvamus puudumist võivad tingida ebatäpsed või ebapiisavad teadmised konkreetsetest nõuetest mikroettevõtja majandusaasta aruandele 2016. aasta redaktsioonis. Tõenäoliselt ollakse nendest teadlikumad, kui on koostatud esimesed 2016. aasta raamatupidamise seaduse redaktsioonile tuginevad majandusaasta aruanded. Autori arvates on Euroopa Nõukogu raamatupidamisdirektiivist Eesti raamatupidamise seadusesse võetud üle piisavalt erisusi mikroettevõtjate majandusaasta aruandele. Selliselt on arvestatud nii mikroettevõtjate halduskoormuse vähenemisega kui ka finantsaruannete läbipaistvuse säilitamisega.

Neljandana on küsitluses väidetud, et kui mikroettevõtjatele oleks sätestatud raamatupidamisdirektiivis toodud piirmäärad, siis oleks halduskoormus vähenenud veelgi ning samal ajal poleks aruannete läbipaistvus vähenenud. Antud väidet on hinnatud kõige enam, täpsemalt kaheteistkümnelt korral, vastusevariandiga „nii ja naa“. Kahtleva seisukoha võtmisest hoolimata, kaldub uuringus osalenute arvamus pigem nõustuva arvamus poole, sest vastusevarianti „pigem nõustun“ on valitud üheteistkümnelt korral. Järelikult arvavad küsitlusele vastanud finantsvaldkonna töötajad pigem, et 2016. aasta redaktsioonis sätestatud piirmäärade puhul oleks pidanud lähtuma raamatupidamisdirektiivist. Siinkohal lähevad autori ja uuringus osalejate arvamusel lahku. Lõputöö autori arvates on 2016. aasta redaktsioonis sätestatud mikroettevõtjatele täpselt sobivad piirmäärad väikeriigi majandusruumi arvesse võttes. Vastajate pigem ebakindla vastuse põhjuseks võib olla nende ebapiisavad või ebatäpsed teadmised konkreetsetest piirmäärdest mõlemas õiguslikus dokumendis. Võib olla oleks kujunenud konkreetsem vastajate arvamus, kui küsitluses oleks kõrvutatud kahes õiguslikus dokumendis toodud erinevad mikroettevõtjatele sätestatud piirmäärad.

Viiendas väites on välja toodud mikro- ja väikeettevõtjate majandusaasta aruandele sätestatud nõuete ühildamine, mille tulemusena väheneks halduskoormus ja säiliks finantsaruannete läbipaistvus. Vastajad on kõige enam valinud vastusevariandi „pigem ei nõustu“. Sellele järgnevad kahanevas järjekorras variandid „nii ja naa“ ning „pigem nõustun“. Siinkohal on finantsvaldkonna töötajate arvamus taaskord pisut kahtlev, kuid pigem mitte nõustuvale arvamusele kalduv. Järelikult leiavad küsitlusele vastanud, et mikro- ja väikeettevõtjatele sätestatud nõuded majandusaasta aruandele peaksid olema erinevad nagu 2016. aasta redaktsioonis on sätestatud. Selliselt väheneb halduskoormus tõenäoliselt rohkem, säilitades samal ajal finantsaruannete läbipaistvust. Lõputöö autori arvamus ühtib vastajate arvamusega. Väike- ja mikroettevõtjate majandusaasta aruannetele esitatud nõuete ühildamisel on suurem tõenäosus, et mikroettevõtjate halduskoormus suureneks. Kuna halduskoormuse vähenemine ja finantsaruannete läbipaistvuse säilitamine on pöördvõrdelises seoses, siis järelikult ühiste nõuete korral võib finantsaruannete läbipaistvus suurenedagi.

Viimases ehk kuuendas väites on lähenetud ettevõtte välise majandusaasta aruannete kasutajate vaatenurgast. Väidetud on, et 2016. aasta redaktsioonis sätestatud nõutava informatsiooni hulk mikroettevõtjate majandusaasta aruandes on piisav, et aruande kasutaja saaks tulevikus vastu võtta majandusotsuseid. Küsitlusele vastanud finantsvaldkonna töötajad on selle väitega pigem nõustunud. Seega on ettevõtte siseste aruande kasutajate arvates 2016. aasta redaktsioonis mikroettevõtjatelt nõutud piisava informatsiooni avalikustamist majandusaasta aruandes, et ettevõtte välised aruande kasutajad saaksid vastu võtta tulevase majandusotsuseid. Taaskord ühtib autori arvamus küsitlusele vastanute arvamusega. Mikroettevõtjatelt nõutava informatsiooni hulk ning antud ettevõtte suurus on omavahelises seoses. Raamatupidamise seaduse 2016. aasta redaktsioonis sätestatud nõuded on piisavad, et mikroettevõtjatele ei tekiks liigset halduskoormust ning et ettevõtte välistele aruande kasutajatele esitataks piisavalt informatsiooni tulevaste majandusotsuste tegemiseks.

Raamatupidamisdirektiivi peamiseks eesmärgiks on vähendada mikro- ja väikeettevõtjate halduskoormust, samal ajal säilitades finantsaruannete läbipaistvust. Eesti raamatupidamise seadusesse kohaldatud raamatupidamisdirektiivist tulenevad nõuded kui ka teistel alustel jõustunud muudatused 2016. aastal aitasid kindlasti kaasa mainitud eesmärgi efektiivsemale täitmisele. Küsitlusele vastanud finantsvaldkonna spetsialistide arvamusel ning üldistatud kujul nende vastustele tehtud järeldustele tuginedes võib väita, et Eesti raamatupidamise seaduses jõustunud muudatused on raamatupidamisdirektiivi eesmärki täitnud. Seaduses

jõustunud muudatused on eelnevalt põhjalikult läbi töötatud ning analüüsitud ning seeläbi on leitud kõige efektiivsem lahendus, kuidas ühildada Eesti raamatupidamise seadust Euroopa Nõukogu raamatupidamisdirektiiviga. Käesolevas lõputöös on jõutud järeldusele, et raamatupidamise seaduses tehtud muudatused vähendavad halduskoormust, finantsaruannete läbipaistvust vähendamata.

KOKKUVÕTE

Eesti normdokumentide ühildamine Euroopa Liidu õigusaktidega on vajalik, et kaasajastada õiguslikke dokumente ja soodustada ettevõtluse rahvusvahelistumist. Samuti tuleb arvestada Euroopa Liidu mikro- ja väikeettevõtjate suure hulgaga ning luua neile soodsamad tingimused ettevõtluseks ja sellega seonduvaks finantsaruandluseks. Eesti raamatupidamise seaduse muudatuste vajalikkus seisneb ühelt poolt terminoloogia parendamises ja rahvusvaheliste standarditega ühtivuses ning teiselt poolt raamatupidamisdirektiivi põhilise eesmärgi täitmises. Euroopa raamatupidamisdirektiivi põhiliseks eesmärgiks on vähendada mikro- ja väikeettevõtjate halduskoormust, samal ajal säilitades finantsaruannete läbi- paistvust.

Bakalaureusetöö eesmärk oli välja selgitada finantsvaldkonna spetsialistide arvamus raamatupidamisdirektiivi peamise eesmärgi täituvusest raamatupidamise seaduse muudatustega. Eesmärgi täitmiseks anti esimeses peatükis ülevaade Euroopa Liidu normdokumentidest, milleks olid komisjoni teatised „Arukas reguleerimine Euroopa Liidus“ ja „Kõigepealt mõtle väikestele“, strateegia „Euroopa 2020. aastal“ ning Euroopa Nõukogu direktiiv 2013/34/EL. Kirjeldatud normdokumendid on kõik aluseks raamatupidamis- direktiivile ning viimane neist Eesti raamatupidamise seaduses tehtud muudatustele. Teises peatükis analüüsiti Eesti Vabariigi raamatupidamise seaduse muudatusi, et anda ülevaade olulisematest terminoloogilistest kui ka era- ja avaliku sektori finantsaruandlusega seotud muudatustest. Kolmandas peatükis analüüsiti Euroopa raamatupidamisdirektiivi peamise eesmärgi täitmist Eesti raamatupidamise seaduse muudatustega finantsvaldkonna töötajate arvamusel tulenevalt.

Arvestades lõputöö mahulist piirangut, analüüsiti kolmandas peatükis vaid raamatu- pidamise seaduse muudatustest teadlike vastajate arvamusel esitatud väidetele. Lisaks võrreldi finantsvaldkonna spetsialistide arvamusel ühtivust autori arvamusel. Märkimisväärne oli kolmandas peatükis vastajate erinev arvamus sarnaste väidete kohta ning mõneti positiivsemale arvamusel rohkem kaldumine. Küsitluse väikese vastajate hulga tõttu oli keeruline teha paikapidavaid järeldusi, sellest hoolimata leiti ligikaudne üldine arvamus.

Lõpptulemusena leiti, et Eesti raamatupidamise seaduse muudatused aitavad vähendada mikro- ja väikeettevõtjate halduskoormust, säilitades samal ajal finantsaruannete läbipaistvust.

Lõputööd on võimalik kindlasti edasi arendada, viies läbi sarnane küsitlus finantsvaldkonna spetsialistide seas peale esimeste uuendatud nõuetega majandusaasta aruannete koostamist ja esitamist. Teisisõnu on võimalik analüüsida mainitud sihtrühma arvamuse muutumist raamatupidamisdirektiivi peamise eesmärgi täitmisest raamatupidamise seaduse muudatustest tulenevalt. Samuti saab uurida majandusaasta aruannete kasutajate arvamust, kas kõikide ettevõtjaliikide finantsaruannetes on esitatud piisavalt informatsiooni, et tulevikus vastu võtta majandusotsuseid.

SUMMARY

REDUCING ADMINISTRATIVE BURDENS IN ESTONIA IN ACCORDANCE WITH THE PURPOSE OF THE DIRECTIVE 2013/34/EU OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL

Annika Lundver

In 2013, the European Parliament and the Council of the European Union adopted the new Accounting Directive 2013/34/EU, with a purpose of reducing administrative burdens for micro and small enterprises. The renewal of the Accounting Directive had to modernize the legal documents and contribute to the internationalization of enterprises. Due to the renewal of the Directive, all of the member states of the European Union, including Estonia, had also a requirement to reconcile their legal acts with the European ones. Accordingly, Estonia developed a new Estonian Accounting Law, which came into force on the 1st of January 2016.

The aim of this Bachelor thesis is to question financial specialists to find out whether changes in the Estonian Accounting Law reduce administrative burdens while maintaining the transparency of the financial statements.

The first chapter of the paper describes important normative documents of the European Union, including Directive 2013/34/EU, the European Union's growth strategy "Europe 2020" and Communications from the Commission "Think Small First - A Small Business Act for Europe" and "Smart Regulation in the European Union". The second chapter of the thesis contains the analysis of the most important changes in the Estonian Law, involving the changes in terminology and public and private sector financial reporting. The final chapter analyzes the financial professionals' opinion, whether changes in the Estonian Accounting Law help to reduce administrative burden. To find out the financial specialists'

opinion, a quantitative survey was carried out, where the respondents had to assess allegations on a five-point scale. They also had to give background information about themselves.

Some of the allegations were similar and half of the respondents did not change their opinion. What was remarkable was that the other half of the respondents changed their opinion for the similar allegation either radically or slightly. However, most of them changed their opinion a little. Unfortunately there were not enough respondents to draw reliable conclusions. Nevertheless, it turns out that the changes in the Estonian Accounting Law will reduce administrative burdens. It is questionable whether the reduction of the administrative burdens in Estonia keep the transparency of financial statements at the same time. Therefore, this topic can be developed further to study the impacts of the changes in the Estonian Law on the transparency of financial statements.

VIIDATUD ALLIKAD

A Strategic Review of Better Regulation in the European Union. Euroopa Ühenduste komisjon

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52006DC0689>

Alver, J. (2010). Mõisted ja definitsioonid. Allikas: Eesti kaubandus-tööstuskoda:

http://www.koda.ee/public/Lisa_4._Moisted.pdf

Alver, J., Alver, L. (2013). Mõningaid ääremärkusi Euroopa Liidu uuele

raamatupidamisdirektiivile. Audit, maksud, raamatupidamine ja majandusanalüüs II, (lk 13-25).

Directive 2013/34/EU of the European Parliament and of the Council. Euroopa Parlament ja Nõukogu.

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32013L0034>

ELi parema õigusloome tegevuskava. Euroopa Regioonide Komitee.

<https://webapi.cor.europa.eu/documentsanonymous/COR-2015-04129-00-01-AC-TRA-ET.docx/content>.

EURES kui VKEda abivahend. Eesti Töötukassa.

<http://www.eures.ee/print.php?id=22613>

Euroopa 2020. aastal - aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegia. Euroopa Komisjon.

http://ec.europa.eu/europe2020/index_et.htm (2016)

Euroopa Komisjoni teatis "Arukas reguleerimine Euroopa Liidus". Euroopa Komisjon

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX:52010DC0543> (2016)

Euroopa Liidu ajalugu: 2010 - tänapäev. Euroopa Liit.

http://europa.eu/about-eu/eu-history/2010-today/index_et.htm

Euroopa Liidu parema õigusloome strateegiline ülevaade. Euroopa Ühenduste komisjon

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52006DC0689>

Euroopa Parlamendi ja Nõukogu Direktiiv 2013/34/EL. Euroopa Parlament ja Nõukogu

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:32013L0034>

- Güldenkeh, M., & Silberg, U. (2014). Impact of The Changing European Union Regulations On Estonian Accounting Policies.
http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2543971
- "Kõigepealt mõtle väikestele" Euroopa väikeettevõtlusalgatus "Small Business Act". Euroopa Ühenduste komisjon
<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52008DC0394>
- Melnik, S. (2013). Audiitorkogu dokumendiregister.
[http://www.audiitorkogu.ee/docs/raamatupidamise_direktiiv\(26.06.13\).pdf](http://www.audiitorkogu.ee/docs/raamatupidamise_direktiiv(26.06.13).pdf)
- Osalusveeb. Riigikantselei.
<https://www.osale.ee/>
- Pliškina, O. (2015). Raamatupidamise toimkonna juhendites toodud mõistete ning nende tõlgete vene ja inglise keelde võrdlev analüüs. TTÜ majandusarvestuse instituut. lk 8 (Bakalaureusetöö)
- Raamatupidamise seadus. Vastu võetud Riigikogus 20. novembril 2002. a - RT I, 2002, 102, 600; RT I, 13.03.2014, 50.
- Raamatupidamise seadus. Vastu võetud Riigikogus 20. novembril 2002. a - RT I, 2002, 102, 600; RT I, 30.12.2015, 65.
- Renda, A. (2015). The cost of Europe: can better EU regulation lift the burden?
http://www.policy-network.net/pno_detail.aspx?ID=4854&title=The+cost+of+Europe%3a+can+better+EU+regulation+lift+the+burden%3f
- Seinberg, T. (2014). Riigi raamatupidamist plaanitakse lihtsustada.
<http://www.raamatupidaja.ee/uudised/2014/10/14/riigi-raamatupidamist-plaanitakse-lihtsustada>
- Seletuskiri raamatupidamise seaduse muutmise seaduseelnõu juurde. Riigikogu.
<http://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/a61a8d9d-1301-413e-907b-9712c5582f18/Raamatupidamise%20seaduse%20muutmise%20ja%20sellega%20seonduvalt%20teiste%20seaduste%20muutmise%20seadus/>
- Sihver, A. (2015). Halduskoormuse hindamine - samm kvaliteetse õigusloome poole.
<http://www.riigikogu.ee/rito/index.php?id=10913>
- Smart Regulation in the European Union. Euroopa Komisjon.
<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52010DC0543>
- "Think Small First" A "Small Business Act" for Europe. Euroopa Ühenduste Komisjon.
<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52008DC0394>

Tikk, J. (2010a). Accounting Changes in tile Public Sector in Estonia. *Business: Theory & Practice* vol.11, lk 77-85.

Tikk, J. (2010b). The Internationalization of the Accounting System. *Annals of the University of Petrosani Economiks*. Vol. 10 Issue 2, lk 341-352.

Xanthaki, H. (2014). Quality of Legislation: Focus on Smart EU And Post-Smart Transposition. *Theory & Practice of Legislation*, lk 329-342.

LISAD

Lisa 1. Eesti hea raamatupidamistava ja Eesti finantsaruandluse standard mõisted raamatupidamise seaduses

Termin	Definitsioon	Allikas
Eesti finantsaruandluse standard	rahvusvaheliselt tunnustatud arvestuse ja aruandluse põhimõtetele tuginev avalikkusele suunatud finantsaruandluse nõuete kogum, mille põhinõuded kehtestatakse käesoleva seadusega ning mida täpsustab käesoleva seaduse § 35 lõike 4 alusel kehtestatud valdkonna eest vastutava ministri määrus (edaspidi <i>toimkonna juhend</i>)	RPS 2016 § 3 punkt 7
Eesti hea raamatupidamistava	rahvusvaheliselt tunnustatud arvestuse ja aruandluse põhimõtetele tuginev raamatupidamistava, mille põhinõuded kehtestatakse käesoleva seadusega ning mida täiendavad vastavalt käesoleva seaduse § 32 lõikele 1 väljaantavad Raamatupidamise Toimkonna juhendid (edaspidi ka <i>toimkonna juhendid</i>) ning riigi, riigiraamatupidamiskohustuslaste, kohaliku omavalitsuse üksuste, muude avalik-õiguslike juriidiliste isikute ning teiste raamatupidamiskohustuslaste, kelle üle eelnimetatud isikutel on otseselt või kaudselt või teiste valitseva või olulise mõju all olevate isikute kaudu valitsev mõju, puhul ka käesoleva seaduse § 36 lõike 1 alusel kehtestatud riigi raamatupidamise üldeeskirjas.	RPS 2014 § 3 punkt 7

Allikas: *Autori koostatud allikate põhjal*

Lisa 2. Bilansiskeem raamatupidamise seaduses

RPS 2014 bilansiskeem	RPS 2016 bilansiskeem
Aktiva (varad)	*Varad
Käibevara	*Käibevarad
Raha	Raha
Lühiajalised finantsinvesteeringud	Finantsinvesteeringud
Nõuded ja ettemaksed <ul style="list-style-type: none"> • Nõuded ostjate vastu • Maksude ettemaksed ja tagasinõuded • Muud lühiajalised nõuded • Ettemaksed teenuste eest • Kokku 	Nõuded ja ettemaksed <ol style="list-style-type: none"> 1. Nõuded ostjate vastu 2. Muud nõuded 3. Ettemaksed 4. Maksude ettemaksed ja tagasinõuded
Varud <ul style="list-style-type: none"> • Tooraine ja materjal • Lõpetamata toodang • Valmistoodang • Müügiks ostetud kaubad • Ettemaksed varude eest • Kokku 	Varud <ol style="list-style-type: none"> 1. Tooraine ja materjal 2. Lõpetamata toodang 3. Valmistoodang 4. Müügiks ostetud kaubad 5. Ettemaksed varude eest
-	Bioloogilised varad
Käibevara kokku	*Kokku käibevarad
Põhivara	*Põhivarad
Pikaajalised finantsinvesteeringud <ul style="list-style-type: none"> • Tütarettevõtjate aktsiad või osad • Sidusettevõtjate aktsiad või osad • Muud aktsiad ja väärtpaberid • Pikaajalised nõuded • Kokku 	Pikaajalised finantsinvesteeringud <ol style="list-style-type: none"> 1. Tütarettevõtte aktsiad ja osad 2. Sidusettevõtte aktsiad ja osad 3. Muud pikaajalised nõuded
Kinnisvarainvesteeringud	Kinnisvarainvesteeringud
Materiaalne põhivara <ul style="list-style-type: none"> • Maa • Ehitised • Masinad ja seadmed • Muu materiaalne põhivara • Lõpetamata ehitised ja ettemaksed • Kokku 	Materiaalsed põhivarad <ol style="list-style-type: none"> 1. Maa 2. Ehitised 3. Masinad ja seadmed 4. Muu materiaalne põhivara 5. Tehtud ettemaksed ja lõpetamata projektid
-	Bioloogilised varad
Immateriaalne põhivara <ul style="list-style-type: none"> • Firmaväärtus • Arenguväljaminekud • Muu immateriaalne põhivara • Ettemaksed immateriaalse põhivara eest • Kokku 	Immateriaalsed põhivarad <ol style="list-style-type: none"> 1. Firmaväärtus 2. Arenguväljaminekud 3. Muu immateriaalne põhivara 4. Tehtud ettemaksed ja lõpetamata projektid
Põhivara kokku	*Kokku põhivarad
Aktiva (varad) kokku	*Kokku varad

Lisa 2. Jätk

Passiva (kohustused ja omakapital)	*Kohustised ja omakapital
Kohustused	*Kohustised
Lühiajalised kohustused	*Lühiajalised kohustised
Laenukohustused <ul style="list-style-type: none"> • Lühiajalised laenud ja võlakirjad • Pikaajaliste laenukohustuste tagasimaksud järgmisel perioodil • Konverteeritavad võlakohustused • Kokku 	Laenukohustised
Võlad ja ettemaksud <ul style="list-style-type: none"> • Võlad tarnijatele • Võlad töötajatele • Maksuvõlad • Muud võlad • Saadud ettemaksud • Kokku 	Võlad ja ettemaksud <ol style="list-style-type: none"> 1. Ostjate ettemaksud 2. Võlad tarnijatele 3. Maksuvõlad 4. Muud võlad 5. Muud ettemaksud
Lühiajalised eraldised	*Lühiajalised eraldised <ol style="list-style-type: none"> 1. Garantiieraldis 2. Maksueraldis 3. Muud eraldised
-	Sihtfinantseerimine
Lühiajalised kohustused kokku	*Kokku lühiajalised kohustised
Pikaajalised kohustused	*Pikaajalised kohustised
Pikaajalised laenukohustused <ul style="list-style-type: none"> • Laenud, võlakirjad ja kapitalirendi kohusutsed • Konverteeritavad võlakohustused • Kokku 	Laenukohustised
-	Võlad ja ettemaksud <ol style="list-style-type: none"> 1. Ostjate ettemaksud 2. Võlad tarnijatele 3. Muud võlad 4. Muud ettemaksud
Muud pikaajalised võlad	-
Pikaajalised eraldised	*Pikaajalised eraldised <ol style="list-style-type: none"> 1. Garantiieraldis 2. Maksueraldis 3. Muud eraldised
-	Sihtfinantseerimine
Pikaajalised kohustused kokku	*Kokku pikaajalised kohustised
Kohustused kokku	*Kokku kohustised

Lisa 2. Jätk

Omakapital	*Omakapital
Vähemusosalus ¹	Vähemusosalus ¹
Emaettevõtja aktsionäridele või osanikele kuuluv omakapital ²	Emaettevõtja aktsionäridele või osanikele kuuluv omakapital ¹
Aktiakapital või osakapital nimiväärtuses ³	Aktiakapital või osakapital nimiväärtuses ³
-	Registreerimata aktiakapital või osakapital
-	*Sissemaksmata osakapital
Ülekurss	Ülekurss
Oma osad või aktsiad (miinus)	Oma osad või aktsiad
-	Reservid
Kohustuslik reservkapital	Kohustuslik resevkapital
Muud reservid	Muud reservid
Eelmiste perioodide jaotamata kasum (kahjum)	Eelmiste perioodide jaotamata kasum (kahjum)
Aruandeaasta kasum (kahjum)	Aruandeaasta kasum (kahjum)
Omakapital kokku	*Kokku omakapital
Passiva (kohustused ja omakapital) kokku	*Kokku kohustised ja omakapital

Allikas: *Autori koostatud allika põhjal*

¹ Kirjet kasutatakse ainult konsolideeritud aruannetes

² Kirjet kasutatakse ainult konsolideeritud aruannetes

³ Raamatupidamiskohustuslane, kellel puudub aktsia- või osakapital, asendab selle analoogilise omakapitali kategooriat iseloomustava kirjega.

* Kirjed, mida raamatupidamise seaduse muutmise seaduse § 18 lõike 3¹ kohaselt peab mikroettevõtja bilansis esitama.

Lisa 3. Kasumiaruande skeem 1 raamatupidamise seaduses

RPS 2014 kasumiaruande skeem 1	RPS 2016 kasumiaruande skeem 1
Müügitulu	Müügitulu
Muud äritulud	Muud äritulud
-	Põllumajandusliku toodangu varude jääkide muutus
-	Kasum (kahjum) bioloogilistelt varadelt
Valmis- ja lõpetamata toodangu varude jääkide muutus	Valmis- ja lõpetamata toodangu varude jääkide muutus
Kapitaliseeritud väljaminekud oma tarbeks põhivara valmistamisel	Kapitaliseeritud väljaminekud oma tarbeks põhivara valmistamisel
Kaubad, toore, materjal ja teenused	Kaubad, toore, materjal ja tenused
Muud tegevuskulud	Mitmesugused tegevuskulud
Tööjõukulud <ul style="list-style-type: none"> • Palgakulu • Sotsiaalmaksud • Pensionikulu 	Tööjõukulud <ol style="list-style-type: none"> 1. Palgakulu 2. Sotsiaalmaksud
Põhivara kulum ja väärtuse langus	Põhivara kulum ja väärtuse langus
-	Olulised käibevara allahindlused
Muud ärikulud	Muud ärikulud
Ärikasum (-kahjum)	Kokku ärikasum (-kahjum)
Finantstulud ja -kulud <ul style="list-style-type: none"> • Finantstulud ja -kulud tütarettevõtjate aktsiatelt ja osadelt • Finantsrulud ja -kulud sidusettevõtjate aktsiatelt ja osadelt • Finantstulud ja -kulud muudelt pikaajalistelt finantsinvesteeringutelt • Intressikulud • Kasum (kahjum) valuutakursi muutustest • Muud finantstulud ja -kulud 	Finantstulud ja -kulud
-	Kasum (kahjum) tütarettevõtjatelt
-	Kasum (kahjum) sidusettevõtjatelt
-	Kasum (kahjum) finantsinvesteeringutelt
-	Intressikulud
-	Intressitulud
-	Muud finantstulud ja -kulud
Kokku finantstulud ja -kulud	-
Kasum (kahjum) enne tulumaksustamist	Kasum (kahjum) enne tulumaksustamist

Lisa 3. Jätk

Tulumaks	Tulumaks
Aruandeaasta kasum (kahjum)	Aruandeaasta kasum (kahjum)
Sh: Emaettevõtja aktsionäride või osanike osa kasumist ⁴	Sh: Emaettevõtja aktsionäride või osanike osa kasumist ⁴
Vähemusosaluse osa kasumist ⁴	Vähemusosaluse osa kasumist ⁴

Allikas: *Autori koostatud allika põhjal*

⁴ Kirjet kasutatakse ainult konsolideeritud aruannetes.

Lisa 4. Kasumiaruande skeem 2 raamatupidamise seaduses

RPS 2014 kasumiaruande skeem 2	RPS 2016 kasumiaruande skeem 2
Müügitulu	Müügitulu
Müüdud toodangu (kaupade, teenuste) kulu	Müüdud kaupade ja teenuste kulu
Brutokasum (-kahjum)	Brutokasum (-kahjum)
-	Kasum (kahjum) bioloogilistelt varadeld
Turustuskulud	Turustuskulud
Üldhalduskulud	Üldhalduskulud
Muud äritulud	Muud äritulud
Muud ärikulud	Muud ärikulud
Ärikasum (-kahjum)	Kokku ärikasum (-kahjum)
Finantstulud ja –kulud <ul style="list-style-type: none"> • Finantstulud ja –kulud tütarettevõtjate aktsiatelt ja osadelt • Finantstulud ja –kulud sidusettevõtjate aktsiatelt ja osadelt • Finantstulud ja –kulud muudelt pikaajalistelt finantsinvesteeringutelt • Intressikulud • Kasum (kahjum) valuutakursi muutustest • Muud finantstulud ja –kulud 	Finantstulud ja –kulud
-	Kasum (kahjum) tütarettevõtjatelt
-	Kasum (kahjum) sidusettevõtjatelt
-	Kasum (kahjum) finantsinvesteeringutelt
-	Intressikulud
-	Intressitulud
-	Muud finantstulud ja –kulud
Kokku finantstulud ja –kulud	-
Kasum (kahjum) enne maksustamist	Kasum (kahjum) enne tulumaksustamist
Tulumaks	Tulumaks
Aruandeaasta kasum (kahjum)	Aruandeaasta kasum (kahjum)
Sh: Emaettevõtja aktsionäride või osanike osa kasumist ⁵	Sh: Emaettevõtja aktsionäride või osanike osa kasumist ⁵
Vähemusosaluse osa kasumist ⁵	Vähemusosaluse osa kasumist ⁵

Allikas: Autori koostatud allika põhjal (Raamatupidamise seaduseelnõu LISA 2)

⁵ Kirjet kasutatakse ainult konsolideeritud aruannetes

Lisa 5. Kohustuslikud lisad raamatupidamise seaduses

RPS 2014 § 21 lg 1; § 17 lg 1	RPS 2016 § 17 lg 1; § 21 lg 1-4; § 24 lg 5
1) millisest raamatupidamistavast lähtuvalt on raamatupidamise aastaaruanne koostatud a) Eesti hea raamatupidamistava b) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses 1606/2002/EÜ rahvusvaheliste raamatupidamisstandardite kohaldamise kohta sätestatud korra kohaselt Euroopa Komisjoni poolt vastu võetud rahvusvahelised finantsaruandluse standardid	1) millisest finantsaruandluse standardist lähtuvalt on raamatupidamise aastaaruanne koostatud a) Eesti hea raamatupidamistava b) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses 1606/2002/EÜ rahvusvaheliste raamatupidamisstandardite kohaldamise kohta sätestatud korra kohaselt Euroopa Komisjoni poolt vastu võetud rahvusvahelised finantsaruandluse standardid
2) aastaaruande koostamisel kasutatud arvestuspõhimõtted	2) aastaaruande koostamisel kasutatud olulised arvestuspõhimõtted
3) selgitused põhjaruannete oluliste kirjete ning nende muutumise kohta aruandeperioodil	3) selgitused põhjaruannete oluliste kirjete ja nende muutumise kohta aruandeperioodil
-	4) tegevjuhtkonna ja kõrgema juhtorgani liikmetele raamatupidamiskohustulase poolt aruandeaastal arvestatud tasu ja olulised soodustused (tekkepõhiselt arvestatuna)
-	5) töötajatele aruandeaastal arvestatud tasu üldsumma ja keskmine töötajate arv töötamise liikide kaupa (maksukorralduse seaduse §25 ¹ lg 4 järgi)
-	6) ülevaate aruandeaastal riigi- või kohaliku omavalitsuse eelarvest otseselt või kaudselt raamatupidamiskohustulasele mitteturutingimustel eraldatud vahenditest, sh saadud riigiabist, ja nende kasutamisest
-	7) sihtasutusest raamatupidamiskohustulase soodustatud isikute nimekirja või viite allikale, kui see teave on avalikust allikast kättesaadav
-	8) mittetulundusühingust raamatupidamiskohustulase liikmete arvu füüsiliste ja juriidiliste isikute kaupa
4) muud olulised asjaolud õige ja õiglase ülevaate andmiseks raamatupidamiskohustulase finantsseisundist, majandustulemusest ja rahavoogudest	9) muud olulised asjaolud raamatupidamiskohustulase kohta asjakohase ja tõepäraselt esitatud finantsinformatsiooni andmiseks raamatupidamiskohustulase finantsseisundi, -tulemuse ja rahavoogude kohta
	10) ülevaate aruandeaastal arvestatud audiitorettevõtja kliendilepingu tasude suurus, jaotatuna: a) auditi tasud b) ülevaate teenuse tasud c) muud kindlustandvate teenuste tasud d) seonduvate teenuste tasud e) muu äritegevuse, sh maksunõustamisteenuse tasud

Lisa 5. Jätk

-	Väikeettevõtjate kohustuslikud lisad lühendatud raamatupidamise aastaaruandes
-	1) teave, et tegemist on lühendatud raamatupidamise aastaaruandega ja et see on koostatud kooskõlas Eesti hea raamatupidamistavaga
-	2) aastaaruande koostamisel kasutatud olulised arvestuspõhimõtted
-	3) õiglasel väärtusel kajastatavate bilansikirjete hindamise olulised eeldused ning nende kirjete saldode muutuste analüüs
-	4) bilansiväliste tingimuslike ja siduvate kohustuste kogusumma
-	5) tehingud seotud osapooltega (osapoolte kirjeldus, tehingute maht, saldod ja muu teave tehingute kohta, mis on vajalik ettevõtte finantsseisundi mõistmiseks)
-	6) kohustised, mille täitmise kohta on ettevõtja andnud tagatise, ning antud tagatise liik ja kirjeldus
-	7) Tegevjuhtkonna ja kõrgema juhtorgani liikmele makstud ettemaksud ja antud laenude summa, sh laenu tagasimaksmise või mahakandmise või laenust loobumise summa, samuti maksetähtajad ja intressimäärad ning muud olulised tingimused
-	8) erandliku tulu ja kulu kirje, mis on harvaesinevas suuruses või laadis, summa ja olemus
-	9) nende pikaajaliste kohustiste summa, mille tagasimakse tähtajani on jäänud rohkem kui viis aastat
-	10) materiaalse ja immateriaalse põhivara muutuste kirjeldus rühmade kaupa (soetusmaksumus, akumulieeritud kulum ning jääkväärtus perioodi alguses ja lõpus; perioodi jooksul soetatud, müüdud ja üle kantud põhivara; perioodi kulum ja muud muutused)
-	11) olulised sündmused pärast bilansipäeva
-	12) oluliste bilansis kajastamata tehingute olemuse ja ärilise eesmärgi kirjeldus
-	13) keskmine töötajate arv
-	14) selle konsolideerimisgrupi, kuhu väikeettevõtja kuulub, konsolideeritud finantsaruandeid koostava konsolideeriva üksuse nimi ja registrijärgne asukoht
-	Mikroettevõtja lühendatud raamatupidamise aastaaruande kohustuslikud lisad
-	1) bilansiväliste tingimuslike ja siduvate kohustuste kogusumma
-	2) kohustised, mille täitmise kohta on ettevõtja andnud tagatise, ning antud tagatise liik ja kirjeldus
-	3) tegevjuhtkonna ja kõrgema juhtorgani liikmele makstud ettemaksud ja antud laenude summa, sh laenu tagasimaksmise või mahakandmise või laenust loobumise summa, samuti maksetähtajad ja intressimäärad ning muud olulised tingimused
-	4) Kui raamatupidamiskohustuslane on majandusaasta kestel omandanud või tagatiseks võtnud oma aktsiaid või osasid, esitatakse omandatud või tagatiseks võetud võõrandatud ja võõrandamata a) aktsiate või osade arv ja nende nimiväärtus, nimiväärtuse puudumise korral arvestuslik nimiväärtus ja osakaal aktsia- või osakapitalis b) aktsiate või osade eest makstud tasu suurus ja nende omandamise või tagatiseks võtmise põhjus

Lisa 6. Küsitlus

I osa

1. Kas Te olete teadlik raamatupidamise seaduse muudatustest?
 - a. Jah
 - b. Ei

II osa

Vastusevariandi „jah“ – väidete hindamine viie palli skaalal (1=“ei ole üldse nõus“; 2=“pigem ei nõustu“; 3=“nii ja naa“; 4=“pigem olen nõus“, 5=“nõustun täielikult)

1. Seaduses peaks olema määratletud ka mikroettevõtjatest väiksemad ettevõtjad ehk nanoettevõtjad, et veelgi enam vähendada halduskoormust ning samal ajal säilitades aruandluse läbipaistvust.
2. Halduskoormuse vähendamiseks ja aruandluse läbipaistvuse säilitamiseks ei ole vaja eraldi mikroettevõtjate rühma.
3. Hetkel kehtivas seaduses sätestatud nõuded mikroettevõtjate majandusaasta aruandele on piisavad, et vähendada halduskoormust ning säilitada aruandluse läbipaistvust.
4. Kui mikroettevõtjatele oleks sätestatud raamatupidamisdirektiivis toodud piirmäärad, millele kohaselt ei tohi mikroettevõtja oma bilansipäeval ületada kolme kriteeriumi seast vähemalt kahte piirmäära, siis oleks halduskoormus vähenenud veelgi enam ning samal ajal poleks aruandluse läbipaistvus vähenenud. Kolmeks kriteeriumiks on: bilansimaht kuni 350 000 eurot, müügitulu kuni 700 000 eurot ning keskmine töötajate arv kuni 10 inimest.
5. Halduskoormuse vähendamiseks ja aruandluse läbipaistvuse säilitamiseks peaksid nõuded mikro- ja väikeettevõtjate majandusaasta aruandele olema seaduses sätestatud ühesuguselt ehk mikroettevõtjatele tuleks sätestada samad nõuded, mis hetkel kehtivas seaduses on sätestatud väikeettevõtjate majandusaasta aruandele.
6. Hetkel kehtivas seaduses on mikroettevõtjate majandusaasta aruandes nõutava informatsiooni hulk piisav, et aruande kasutaja saaks tulevikus vastu võtta majandusotsuseid.

Lisa 6. Jätk

II osa

Informatiivne tekst vastajatele, kes pole teadlikud raamatupidamise seaduse muudatustest:

Käesolevale küsimuste plokile pole kohustuslik vastata. Kui Teil on huvi antud teema vastu, siis olen allpool välja toonud kokkuvõtte, mille abil on Teil võimalik avaldada oma arvamust. Kui Teil puudub huvi antud teema vastu, siis palun liikuge lehekülje lõppu ning vajutage edasi liikumiseks nupule "NEXT"/"JÄRGMINE".

Seadusemuudatus näeb ette, et äriühingud jaotatakse neljaks kategooriaks:

1. Mikroettevõtjaks on osühing, kelle näitajad vastavad aruandeaasta bilansipäeval kõikidele järgmistele tingimustele: varad kokku kuni 175000 eurot, kohustised ei ole suuremad kui omakapital, üks osanik, kes on ka juhatuse liige, ja kelle müügitulu on aruandeaastal kuni 50000 eurot.
2. Väikeettevõtjaks on Eestis registreeritud äriühing, kes ei ole mikroettevõtja ja kelle näitajatest võib aruandeaasta bilansipäeval vaid üks ületada järgmisi tingimusi: varad kokku 4 miljonit eurot, müügitulu 8 miljonit eurot ja keskmine töötajate arv aruandeaasta jooksul 50 inimest.
3. Keskmise suurusega ettevõtjaks on Eestis registreeritud äriühing, kes ei ole mikroettevõtja ega väikeettevõtja ja kelle näitajatest võib aruandeaasta bilansipäeval vaid üks ületada järgmisi tingimusi: varad kokku 20 miljonit eurot, müügitulu 40 miljonit eurot ja keskmine töötajate arv aruandeaasta jooksul 250 inimest
4. Suurettevõtjaks on Eestis registreeritud äriühing, kelle näitajatest aruandeaasta bilansipäeval vähemalt kaks ületavad järgmisi tingimusi: varad kokku 20 miljonit eurot, müügitulu 40 miljonit eurot ja keskmine töötajate arv aruandeaasta jooksul 250 inimest

Eesti heast raamatupidamistavast lähtuva mikroettevõtja ja väikeettevõtja raamatupidamise aastaaruanne koosneb vähemalt bilansist, kasumiaruandest ning lisadest (teisisõnu lühendatud raamatupidamise aastaaruanne). Lühendatud raamatupidamise aastaaruandes peab mikroettevõtja esitama bilansis vähemalt seaduse lisas 1 (<https://goo.gl/csSdG5>) esitatud bilansiskeemi tärniga tähistatud kirjed.

Lisa 6. Jätk

Mikroettevõtja peab lühendatud raamatupidamise aastaaruande lisades avalikustama vähemalt:

1. bilansiväliste tingimuslike ja siduvate kohustuste kogusumma;
2. kohustised, mille täitmise kohta on ettevõtja andnud tagatise, ning antud tagatise liigi ja kirjelduse;
3. tegevjuhtkonna ja kõrgema juhtorgani liikmele makstud ettemaksed ja antud laenude summa, sealhulgas laenu tagasimaksmise või mahakandmise või laenust loobumise summa, samuti maksetähtajad ja intressimäärad ning muud olulised tingimused
4. Kui raamatupidamiskohustuslane on majandusaasta kestel omandanud või tagatiseks võtnud oma aktsiaid või osasid, esitatakse omandatud või tagatiseks võetud võõrandatud ja võõrandamata:
 - a) aktsiate või osade arv ja nende nimiväärtus, nimiväärtuse puudumise korral arvestuslik nimiväärtus ja osakaal aktsia- või osakapitalis;
 - b) aktsiate või osade eest makstud tasu suurus ja nende omandamise või tagatiseks võtmise põhjus

Vastusevariandi „ei“ – väidete hindamine viie palli skaalal (1=“ei ole üldse nõus“; 2=“pigem ei nõustu“; 3=“nii ja naa“; 4=“pigem olen nõus“, 5=“nõustun täielikult)

1. Seaduses peaks olema määratletud ka mikroettevõtjatest väiksemad ettevõtjad ehk nanoettevõtjad, et veelgi enam vähendada halduskoormust ning samal ajal säilitades aruandluse läbipaistvust.
2. Halduskoormuse vähendamiseks ja aruandluse läbipaistvuse säilitamiseks ei ole vaja eraldi mikroettevõtjate rühma.
3. Hetkel kehtivas seaduses sätestatud nõuded mikroettevõtjate majandusaasta aruandele on piisavad, et vähendada halduskoormust ning säilitada aruandluse läbipaistvust.

Lisa 6. Jätk

4. Kui mikroettevõtjatele oleks sätestatud raamatupidamisdirektiivis toodud piirmäärad, millele kohaselt ei tohi mikroettevõtja oma bilansipäeval ületada kolme kriteeriumi seast vähemalt kahte piirmäära, siis oleks halduskoormus vähenenud veelgi enam ning samal ajal poleks aruandluse läbipaistvus vähenenud. Kolmeks kriteeriumiks on: bilansimaht kuni 350 000 eurot, müügitulu kuni 700 000 eurot ning keskmine töötajate arv kuni 10 inimest.
5. Halduskoormuse vähendamiseks ja aruandluse läbipaistvuse säilitamiseks peaksid nõuded mikro- ja väikeettevõtjate majandusaasta aruandele olema seaduses sätestatud ühesuguselt ehk mikroettevõtjatele tuleks sätestada samad nõuded, mis hetkel kehtivas seaduses on sätestatud väikeettevõtjate majandusaasta aruandele.
6. Hetkel kehtivas seaduses on mikroettevõtjate majandusaasta aruandes nõutava informatsiooni hulk piisav, et aruande kasutaja saaks tulevikus vastu võtta majandusotsuseid.

III osa – isikut täpsustavad küsimused

1. Teie ametinimetus on
 - a. Peاراamatupidaja
 - b. Raamatupidaja
 - c. Raamatupidaja assistent
 - d. Vandeaudiitor
 - e. Audiitor
 - f. Audiitori assistent
 - g. Maksunõustaja
 - h. Finantsjuht
 - i. Finantsanalüütik
 - j. Muu (täpsustada)

Lisa 6. Jätk

2. Teie tööstaaž on
 - a. 0-2 aastat
 - b. 3-5 aastat
 - c. 6-10 aastat
 - d. 11-15 aastat
 - e. Rohkem kui 16 aastat
3. Teie omandatud haridustase on:
 - a. Üldkeskharidus
 - b. Kutsekeskharidus
 - c. Kõrghariduse I aste – rakenduskõrgharidus
 - d. Kõrghariduse I aste – bakalaureusekraad
 - e. Kõrghariduse II aste – magistrikraad
 - f. Kõrghariduse kõrgeim aste – doktorikraad
 - g. Muu (täpsustada)
4. Teie vanus on
 - a. Kuni 25 aastat
 - b. 26-35 aastat
 - c. 36-45 aastat
 - d. 46-55 aastat
 - e. Üle 56 aasta
5. Te töötate ettevõttes,
 - a. mis osutab raamatupidamise teenust
 - b. kus on enam kui üks finantsvaldkonna töötaja
 - c. kus töötab ainult üks finantsvaldkonna töötaja
 - d. muu (täpsustada)

Lisa 7. Küsitluse tulemused

1. Kas Te olete teadlik raamatupidamise seaduse muudatustest?
 - a. Jah - 34 vastajat
 - b. Ei - 6 vastajat

Raamatupidamise seaduse muudatustest teadlikud vastajad – hinnang väidetele

1. Seaduses peaks olema määratletud ka mikroettevõtjatest väiksemad ettevõtjad ehk nanoettevõtjad, et veelgi enam vähendada halduskoormust ning samal ajal säilitades aruandluse läbipaistvust.
 - a. Ei ole üldse nõus – 13 vastajat
 - b. Pigem ei nõustu – 9 vastajat
 - c. Nii ja naa – 1 vastaja
 - d. Pigem olen nõus – 9 vastajat
 - e. Nõustun täielikult – 2 vastajat
2. Halduskoormuse vähendamiseks ja aruandluse läbipaistvuse säilitamiseks ei ole vaja eraldi mikroettevõtjate rühma.
 - a. Ei ole üldse nõus – 7 vastajat
 - b. Pigem ei nõustu – 13 vastajat
 - c. Nii ja naa – 9 vastajat
 - d. Pigem olen nõus – 2 vastajat
 - e. Nõustun täielikult – 3 vastajat
3. Hetkel kehtivas seaduses sätestatud nõuded mikroettevõtjate majandusaasta aruandele on piisavad, et vähendada halduskoormust ning säilitada aruandluse läbipaistvust.
 - a. Ei ole üldse nõus – 1 vastaja
 - b. Pigem ei nõustu – 10 vastajat
 - c. Nii ja naa – 8 vastajat
 - d. Pigem olen nõus – 9 vastajat
 - e. Nõustun täielikult – 6 vastajat

Lisa 7. Jätk

4. Kui mikroettevõtjatele oleks sätestatud raamatupidamisdirektiivis toodud piirmäärad, millele kohaselt ei tohi mikroettevõtja oma bilansipäeval ületada kolme kriteeriumi seast vähemalt kahte piirmäära, siis oleks halduskoormus vähenenud veelgi enam ning samal ajal poleks aruandluse läbipaistvus vähenenud. Kolmeks kriteeriumiks on: bilansimaht kuni 350 000 eurot, müügitulu kuni 700 000 eurot ning keskmine töötajate arv kuni 10 inimest.
 - a. Ei ole üldse nõus – 4 vastajat
 - b. Pigem ei nõustu – 5 vastajat
 - c. Nii ja naa – 12 vastajat
 - d. Pigem olen nõus – 11 vastajat
 - e. Nõustun täielikult – 2 vastajat
5. Halduskoormuse vähendamiseks ja aruandluse läbipaistvuse säilitamiseks peaksid nõuded mikro- ja väikeettevõtjate majandusaasta aruandele olema seaduses sätestatud ühesuguselt ehk mikroettevõtjatele tuleks sätestada samad nõuded, mis hetkel kehtivas seaduses on sätestatud väikeettevõtjate majandusaasta aruandele.
 - a. Ei ole üldse nõus – 3 vastajat
 - b. Pigem ei nõustu – 11 vastajat
 - c. Nii ja naa – 8 vastajat
 - d. Pigem olen nõus – 7 vastajat
 - e. Nõustun täielikult – 5 vastajat
6. Hetkel kehtivas seaduses on mikroettevõtjate majandusaasta aruandes nõutava informatsiooni hulk piisav, et aruande kasutaja saaks tulevikus vastu võtta majandusotsuseid.
 - a. Ei ole üldse nõus – 0 vastajat
 - b. Pigem ei nõustu – 7 vastajat
 - c. Nii ja naa – 7 vastajat
 - d. Pigem olen nõus – 15 vastajat
 - e. Nõustun täielikult – 5 vastajat

Lisa 7. Jätk

Raamatupidamise seadusest mitte teadlikud vastajat – hinnang väidetele

1. Seaduses peaks olema määratletud ka mikroettevõtjatest väiksemad ettevõtjad ehk nanoettevõtjad, et veelgi enam vähendada halduskoormust ning samal ajal säilitades aruandluse läbipaistvust.
 - a. Ei ole üldse nõus – 1 vastaja
 - b. Pigem ei nõustu – 1 vastaja
 - c. Nii ja naa – 2 vastajat
 - d. Pigem olen nõus – 1 vastaja
 - e. Nõustun täielikult – 0 vastajat
2. Halduskoormuse vähendamiseks ja aruandluse läbipaistvuse säilitamiseks ei ole vaja eraldi mikroettevõtjate rühma.
 - a. Ei ole üldse nõus – 1 vastaja
 - b. Pigem ei nõustu – 2 vastajat
 - c. Nii ja naa – 0 vastajat
 - d. Pigem olen nõus – 2 vastajat
 - e. Nõustun täielikult – 0 vastajat
3. Hetkel kehtivas seaduses sätestatud nõuded mikroettevõtjate majandusaasta aruandele on piisavad, et vähendada halduskoormust ning säilitada aruandluse läbipaistvust.
 - a. Ei ole üldse nõus – 0 vastajat
 - b. Pigem ei nõustu – 1 vastaja
 - c. Nii ja naa – 1 vastaja
 - d. Pigem olen nõus – 2 vastajat
 - e. Nõustun täielikult – 1 vastaja

Lisa 7. Jätk

4. Kui mikroettevõtjatele oleks sätestatud raamatupidamisdirektiivis toodud piirmäärad, millele kohaselt ei tohi mikroettevõtja oma bilansipäeval ületada kolme kriteeriumi seast vähemalt kahte piirmäära, siis oleks halduskoormus vähenenud veelgi enam ning samal ajal poleks aruandluse läbipaistvus vähenenud. Kolmeks kriteeriumiks on: bilansimaht kuni 350 000 eurot, müügitulu kuni 700 000 eurot ning keskmine töötajate arv kuni 10 inimest.
 - a. Ei ole üldse nõus – 2 vastajat
 - b. Pigem ei nõustu – 0 vastajat
 - c. Nii ja naa – 0 vastajat
 - d. Pigem olen nõus – 2 vastajat
 - e. Nõustun täielikult – 1 vastaja
5. Halduskoormuse vähendamiseks ja aruandluse läbipaistvuse säilitamiseks peaksid nõuded mikro- ja väikeettevõtjate majandusaasta aruandele olema seaduses sätestatud ühesuguselt ehk mikroettevõtjatele tuleks sätestada samad nõuded, mis hetkel kehtivas seaduses on sätestatud väikeettevõtjate majandusaasta aruandele.
 - a. Ei ole üldse nõus – 1 vastaja
 - b. Pigem ei nõustu – 1 vastajat
 - c. Nii ja naa – 2 vastajat
 - d. Pigem olen nõus – 1 vastaja
 - e. Nõustun täielikult – 0 vastajat
6. Hetkel kehtivas seaduses on mikroettevõtjate majandusaasta aruandes nõutava informatsiooni hulk piisav, et aruande kasutaja saaks tulevikus vastu võtta majandusotsuseid.
 - a. Ei ole üldse nõus – 1 vastaja
 - b. Pigem ei nõustu – 1 vastaja
 - c. Nii ja naa – 1 vastaja
 - d. Pigem olen nõus – 1 vastaja
 - e. Nõustun täielikult – 1 vastaja

Lisa 7. Jätk

Isikut täpsustavad küsimused – raamatupidamise seadusest teadlikud vastajat

1. Teie ametinimetus on
 - a. Peاراamatupidaja – 8 vastajat
 - b. Raamatupidaja – 9 vastajat
 - c. Raamatupidaja assistent – 3 vastajat
 - d. Vandeaudiitor – 3 vastajat
 - e. Audiitor – 3 vastajat
 - f. Audiitori assistent – 2 vastajat
 - g. Maksunõustaja – 2 vastajat
 - h. Finantsjuht – 1 vastaja
 - i. Finantsanalüütik – 0 vastajat
 - j. Muu (täpsustada) – 3 vastajat
 - i. OÜ juhatuse liige, majandusarvestuse õppejõud
 - ii. Raamatupidamise teenusfirma juht
 - iii. Alustav ettevõtja
2. Teie tööstaaz on
 - a. 0-2 aastat – 7 vastajat
 - b. 3-5 aastat – 8 vastajat
 - c. 6-10 aastat – 5 vastajat
 - d. 11-15 aastat – 5 vastajat
 - e. Rohkem kui 16 aastat – 9 vastajat
3. Teie omandatud haridustase on:
 - a. Üldkeskharidus – 2 vastajat
 - b. Kutsekeskharidus – 1 vastaja
 - c. Kõrghariduse I aste – rakenduskõrgharidus – 8 vastajat
 - d. Kõrghariduse I aste – bakalaureusekraad – 12 vastajat
 - e. Kõrghariduse II aste – magistrikraad – 10 vastajat
 - f. Kõrghariduse kõrgeim aste – doktorikraad – 0 vastajat
 - g. Muu (täpsustada) – 1 vastaja
 - i. Kutseharidus peale keskharidust

Lisa 7. Jätk

4. Teie vanus on
 - a. Kuni 25 aastat – 8 vastajat
 - b. 26-35 aastat – 8 vastajat
 - c. 36-45 aastat – 7 vastajat
 - d. 46-55 aastat – 8 vastajat
 - e. Üle 56 aasta – 3 vastajat
5. Te töötate ettevõttes,
 - a. mis osutab raamatupidamise teenust – 17 vastajat
 - b. kus on enam kui üks finantsvaldkonna töötaja – 14 vastajat
 - c. kus töötab ainult üks finantsvaldkonna töötaja – 1 vastaja
 - d. muu (täpsustada) – 2 vastajat
 - i. Raamatupidamisteenusid osutava ettevõtte omanik ja õppejõud
 - ii. Raamatupidamine ja maksualane nõustamine

Isikut täpsustavad küsimused – seaduse muudatustest mitte teadlikud vastajad

1. Teie ametinimetus on
 - a. Pearaamatupidaja – 1 vastaja
 - b. Raamatupidaja – 1 vastaja
 - c. Raamatupidaja assistent – 1 vastaja
 - d. Vandeaudiitor – 0 vastajat
 - e. Audiitor – 0 vastajat
 - f. Audiitori assistent – 1 vastaja
 - g. Maksunõustaja – 0 vastajat
 - h. Finantsjuht – 0 vastaja
 - i. Finantsanalüütik – 0 vastajat
 - j. Muu (täpsustada) – 2 vastajat
 - i. Ostuarvelduse spetsialist
 - ii. Ei ole antud valdkonnaga seotud

Lisa 7. Jätk

2. Teie tööstaaž on
 - a. 0-2 aastat – 3 vastajat
 - b. 3-5 aastat – 0 vastajat
 - c. 6-10 aastat – 1 vastaja
 - d. 11-15 aastat – 1 vastaja
 - e. Rohkem kui 16 aastat – 1 vastaja
3. Teie omandatud haridustase on:
 - a. Üldkeskharidus – 1 vastaja
 - b. Kutsekeskharidus – 0 vastajat
 - c. Kõrghariduse I aste – rakenduskõrgharidus – 0 vastajat
 - d. Kõrghariduse I aste – bakalaureusekraad – 2 vastajat
 - e. Kõrghariduse II aste – magistrikraad – 2 vastajat
 - f. Kõrghariduse kõrgeim aste – doktorikraad – 0 vastajat
 - g. Muu (täpsustada) – 1 vastaja
 - i. Kõrgharidus – diplomiõpe 4 aastat
4. Teie vanus on
 - a. Kuni 25 aastat – 2 vastajat
 - b. 26-35 aastat – 1 vastaja
 - c. 36-45 aastat – 1 vastaja
 - d. 46-55 aastat – 1 vastaja
 - e. Üle 56 aasta – 1 vastaja
5. Te töötate ettevõttes,
 - a. mis osutab raamatupidamise teenust – 1 vastaja
 - b. kus on enam kui üks finantsvaldkonna töötaja – 3 vastajat
 - c. kus töötab ainult üks finantsvaldkonna töötaja – 2 vastajat
 - d. muu (täpsustada) – 0 vastajat

Lisa 8. Küsitluses esitatud kuus väidet

Väite number	Väide	Selgitus
1	Seaduses peaks olema määratletud ka mikroettevõtjatest väiksemad ettevõtjad ehk nanoettevõtjad, et veelgi enam vähendada halduskoormust ning samal ajal säilitades aruandluse läbipaistvust.	Nanoettevõtjate kaasamist raamatupidamise seadusesse arutati enne seaduseelnõu koostamist ümarlaudades. Lõpptulemusena seda siiski seadusesse ei rakendatud.
2	Halduskoormuse vähendamiseks ja aruandluse läbipaistvuse säilitamiseks ei ole vaja eraldi mikroettevõtjate rühma.	Piisab väike-, keskmise suurusega ja suurettevõtjate rühmadest ja nende aruandluse reguleerimisest vastavalt ettevõtja suurusele.
3	Hetkel kehtivas seaduses sätestatud nõuded mikroettevõtjate majandusaasta aruandele on piisavad, et vähendada halduskoormust ning säilitada aruandluse läbipaistvust.	Mikroettevõtjatele ei tuleks rohkem ega vähem lihtsustusi majandusaasta aruandele teha, vastasel juhul ei väheneks halduskoormus või ei säiliks aruandluse läbipaistvus
4	Kui mikroettevõtjatele oleks sätestatud raamatupidamisdirektiivis toodud piirmäärad, millele kohaselt ei tohi mikroettevõtja oma bilansipäeval ületada kolme kriteeriumi seast vähemalt kahte piirmäära, siis oleks halduskoormus vähenenud veelgi ning samal ajal poleks aruandluse läbipaistvus vähenenud. Kolmeks kriteeriumiks on: bilansimaht kuni 350 000 eurot, müügitulu kuni 700 000 eurot ning keskmine töötajate arv kuni 10 inimest.	Raamatupidamisdirektiivis mikroettevõtjale sätestatud piirmäärad on tunduvalt kõrgemad kui raamatupidamise seaduses ning sellisel juhul oleksid enamus Eesti ettevõtjatest mikroettevõtjad. Aruannete läbipaistvus väheneks märgatavalt, küll aga väheneks halduskoormus samavõrd.
5	Halduskoormuse vähendamiseks ja aruandluse läbipaistvuse säilitamiseks peaksid nõuded mikro- ja väikeettevõtjate majandusaasta aruandele olema seaduses sätestatud ühesuguselt ehk mikroettevõtjatele tuleks sätestada samad nõuded, mis hetkel kehtivas seaduses on sätestatud väikeettevõtjate majandusaasta aruandele.	Seotud väitega kaks, nägemaks, kas kahele põhimõtteliselt samale küsimusele vastatakse ühesuguselt.
6	Hetkel kehtivas seaduses on mikroettevõtjate majandusaasta aruandes nõutava informatsiooni hulk piisav, et aruande kasutaja saaks tulevikus vastu võtta majandusotsuseid.	Seotud väitega kolm mingil määral, et näha, kas läbipaistvuse säilimise kohta on sarnaselt arvamust avaldatud kahel korral